

1980/81:66

Fredagen den 23 januari

Kl. 10.00

1 § Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1980/81:201 om fördelningen av statsbidrag till organisationer för hjälp åt alkohol- och narkotikaskadade

Anf. 1 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Göte Jonsson har frågat mig om jag anser att det är riktigt att statsbidragen till en organisation skall minska beroende på generösa insatser från enskilda gåvogivares sida.

Göte Jonsson hänvisar till ett beslut som nyligen har fattats av socialstyrelsen om statsbidrag för budgetåret 1980/81 till Lewi Pethrus stiftelse för filantropisk verksamhet. Socialstyrelsens beslut har överklagats hos regeringen, och regeringen kommer att pröva ärendet i vanlig ordning.

Jag är inte beredd att nu göra några uttalanden som kan föregripa denna prövning.

Anf. 2 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret.

Jag respekterar socialministerns besked att hon inte vill föregripa beslutet i regeringen när det gäller detta överklagningsärende. Men jag vill ändå lämna några personliga synpunkter på denna fråga och frågans handläggning.

Lewi Pethrus stiftelse, eller LP-stiftelsen som den i dagligt tal kallas, har verkat i ungefär 20 år. Under den tiden har uppskattningsvis 4 000 människor vårdats för alkohol- och narkotikaproblem. Detta är en mycket viktig insats som LP-stiftelsen har gjort genom sin ideella verksamhet. På många punkter har just LP-stiftelsen varit banbrytare när det har gällt ideella insatser i denna omfattning. Det skall man verkligen ha i åtanke i detta sammanhang.

Varje år passerar mellan 300 och 400 människor genom LP-stiftelsens verksamhet. Dessa har då fått vård av ena eller andra slaget. Vi vet via undersökningar att återanpassningsprocenten är mycket hög när det gäller människor som har mött just LP-stiftelsen och fått ta del av den vård den bedriver inom ramen för sin verksamhet. Det finns nu ytterligare sju

Fredagen den
23 januari 1981

*Om fördelningen
av statsbidrag till
organisationer
för hjälp åt alko-
hol- och narko-
tikaskadade*

församlingar som väntar på att få möjligheter att starta liknande verksamheter på de olika orterna.

LP-stiftelsen har fått statsbidrag under tre år inom ramen för det anslag som socialstyrelsen fördelar. Förra året fick stiftelsen 120 000 kr. I år har anslaget sänkts till 60 000 kr. Det är i detta sammanhang som den konstiga motiveringen kommer in i bilden. Socialstyrelsen säger att stiftelsen har ett överskott. Tydligt syftar socialstyrelsen på att gåvogivarna i detta sammanhang har varit alldeles för generösa. Detta skall således ligga stiftelsen i fatet vid fördelningen av statsbidrag.

Jag menar att detta är en mycket viktig principiell fråga. Det måste ändå vara vikten av verksamheten från samhällssynpunkt som skall vara avgörande och inte ett eventuellt s. k. överskott det ena eller andra året. Med anledning av detta vill jag mycket starkt understryka att det ligger fara i det beslut som socialstyrelsen har fattat. Beslutet hämmar det personliga engagemanget och villigheten hos enskilda människor att engagera sig i just sådan här verksamhet. Det kan också stimulera föreningar till att inte ha ordnad ekonomi. Beslutet kan ju tolkas så, att om en förening har ordnad ekonomi, ligger det föreningen i fatet vid dessa bedömningar.

Jag tackar än en gång för svaret och hoppas på en positiv behandling i regeringen.

Anf. 3 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Socialstyrelsen disponerar under innevarande budgetår totalt nära 5 milj. kr. som fördelas till kommuner och organisationer som ägnar sig åt rehabiliteringsarbete med missbrukare. Detta bidrag avser den löpande verksamheten och delvis också försöksverksamhet. En lång rad organisationer har under årens lopp fått detta stöd, så även i år.

Det är på sin plats att jag här deklarerar att den verksamhet som Lewi Pethrus stiftelse bedriver, och som Göte Jonsson nämnde, är mycket värdefull, liksom det arbete över huvud taget är som de kristna organisationerna gör för vård och rehabilitering av alkohol- och narkotikamissbrukare. Jag vill också nämna att regeringen tidigare har beviljat LP-stiftelsen stöd för t. ex. upprustning av Nalenpalatset.

Vidare får stiftelsen pengar i form av statsbidrag för ett inackorderingshem för alkoholmissbrukare i Järbo.

I den fördelning av anslag som socialstyrelsen gjort har de kristna samfunden fått en betydande uppräknig. DKS:s RIA-verksamhet har fått en uppräknig från 600 000 till 900 000 kr., vilket visar att det från socialstyrelsens sida finns en ambition att stödja den här verksamheten.

Som jag sade tidigare kan jag inte gå in på enskilda fall, framför allt inte när det gäller ett ärende som ännu inte är avgjort av regeringen. Men helt generellt vill jag ändå deklarerera att det förhållandet att en organisation är framgångsrik i sitt rehabiliteringsarbete liksom också i sitt insamlingsarbete inte kan vara den enda grunden för att skära ner ett statsbidrag till organisationens sociala arbete.

Anf. 4 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag tackar socialministern för den här kompletteringen. Jag tror vi är överens i sak.

Regeringen och samtliga partier som ingår i regeringen har ju mycket klart tagit ställning för stöd till ideell verksamhet. Min fråga är inte föranledd av att jag vill öka beloppet – jag vet vilken ekonomisk situation vi befinner oss i – utan det är frågan om på vilket sätt man fördelar de tillgängliga resurserna. I LP-stiftelsens redovisning finns t. ex. ingen avskrivning för det stora fastighetsbestånd som man har. Om man bara hade gjort en normal avskrivning, skulle resultatet blivit ett helt annat i förhållande till vad som nu är fallet utifrån socialstyrelsens bedömning. Det är det som är så viktigt ur principiell synpunkt: det är verksamheten och inte det ena eller andra årets resultat som bör vara avgörande vid bedömningen, om stiftelsen skall komma i fråga för stöd eller inte.

Jag tackar än en gång för beskedet.

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

*Om ansvaret för
samhällets vård
av ungdomar*

3 § Svar på interpellation 1980/81:70 om ansvaret för samhällets vård av ungdomar

Anf. 5 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Ingegerd Elm har frågat mig hur ansvaret för samhällets vård av ungdom är reglerat och vilken roll socialstyrelsen har.

Ansvaret för samhällets barn- och ungdomsvård regleras i barnavårdslagen. Där fastslås att varje kommun skall sörja för sin barnavård samt främja en gynnsam utveckling av de unga och goda uppväxtförhållanden i övrigt för dem. När det gäller institutionsvård har landstingskommunerna ett huvudansvar för de barnhem som finns upptagna i de av socialstyrelsen fastställda barnhemsplanerna. Staten har ansvaret för ungdomsvårdsskolorna.

Socialstyrelsen har olika uppgifter inom barn- och ungdomsvården. Styrelsen skall följa barnavårdsverksamheten i riket och verka för att den ordnas och utvecklas ändamålsenligt. Styrelsen har också tillsyn över barnhemmen.

I fråga om ungdomsvårdsskolorna är socialstyrelsen centralmyndighet och beslutar om inskrivning av elever vid skolorna.

Om en social centralnämnd finner att en person som är omhändertagen för samhällsvård bör tas in vid ungdomsvårdsskola skall ansökan göras hos socialstyrelsen. Även den som omhändertagits för utredning kan i vissa fall under utredningstiden tas in vid ungdomsvårdsskola.

Socialstyrelsens prövning av en ansökan från social centralnämnd innefattar olika moment. Först prövas om formella förutsättningar finns för ett intagningsbeslut. Därefter bedöms vilken vårdform som kan anses lämpligast, dvs. om den omhändertagne bör vårdas i ett fosterhem eller vid en lämplig institution. Som utgångspunkt för bedömningen gäller reglerna i barnavårdslagen om att den vårdform skall väljas som med hänsyn till den omhändertagnes ålder, utveckling och egenskaper får anses bäst främja den

Fredagen den
23 januari 1981

*Om ansvaret för
samhällets vård
av ungdomar*

omhändertagne och att vård i enskilt hem i första hand bör komma i fråga.

Om socialstyrelsen vid sin prövning finner att intagning i ungdomsvårds-skola är den lämpligaste vårdformen, återstår för styrelsen att bestämma på vilken av de 18 skolorna den omhändertagne skall placeras. Socialstyrelsen har därvid att beakta behandlingsbehov, geografisk närhet, kön och ålder samt utbildningsbehov. Platstillgången vid de olika skolorna kan också inverka på valet av skola.

I de fall då socialstyrelsen finner att annan vårdform än ungdomsvårds-skola är lämpligare beslutar styrelsen att den omhändertagne inte skall intagas i ungdomsvårdsskola. Beslutet motiveras, och en rekommendation lämnas om någon annan vårdform. Socialstyrelsens beslut kan överklagas till kammarrätten i Stockholm.

Socialstyrelsen gör enligt vad jag har inhämtat inte andra bedömningar nu än tidigare vid inskrivning och placering av elever på ungdomsvårdsskola. Styrelsen har att följa de regler som gäller enligt barnavårdslagstiftningen. Det förekommer vid enstaka tillfällen att vård vid ungdomsvårdsskola visar sig vara direkt olämplig för den elev som tagits in. I de fall då den unge inte är inskriven som elev måste sociala centralnämnden i den berörda kommunen ombesörja att den unge får annan vård. När det gäller den som är inskriven ankommer det på skolans styrelse att tillse att den unge får lämplig vård.

Nuvarande barnavårdslagstiftning ersätts den 1 januari 1982 av socialtjänstlagen och en lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). När det gäller ungdomsvårdsskolevården skall huvudmannskapet för ungdomsvårdsskolorna – enligt den överenskommelse mellan staten, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet som i våras godkändes av riksdagen – övertas av berörda kommuner och landsting den 1 januari 1983. Detta innebär att kommuner och landstingskommuner i framtiden gemensamt skall svara för att behovet av hem för vård eller boende blir tillgodosett. Den nya socialtjänsten kommer att innebära en ytterligare markering av kommunernas ansvar för vården av barn och ungdom.

Anf. 6 INGEGERD ELM (s):

Herr talman! Jag tackar socialministern för det klara och uttömmande svaret på min första fråga, som gällde hur samhällets vård av ungdomar är reglerad.

Min andra fråga, om socialstyrelsens roll, är förmodligen missuppfattad – den är kanske något oklart formulerad av mig. Jag har nämligen fått följande svar: "Socialstyrelsen gör enligt vad jag har inhämtat inte andra bedömningar nu än tidigare vid inskrivning och placering av elever på ungdomsvårdsskola. Styrelsen har att följa de regler som gäller enligt barnavårdslagstiftningen."

För att klargöra min andra fråga vill jag kort relatera vad som har inträffat i en kommun, vilket ligger bakom min interpellation. Jag vill påpeka att det inträffade inte är något unikt eller säregnet f. n.

Barnet i det fall jag kortfattat har beskrivit i interpellationen var

omhändertaget för utredning. När utredningen var klar, fann socialstyrelsen att barnet inte skulle vara kvar på ungdomsvårdsskolan, och då inträffade detta att barnet sändes till hemkommunen, en kommun som inte har någon möjlighet att ta hand om det. Vid de samtal jag har haft med socialarbetare med mångårig erfarenhet – det är socialarbetare som sitter i ansvarsställning och som har arbetat inom yrket i 25 år – har de sagt att de aldrig tidigare har upplevt någonting liknande. Kommunerna har ju i en sådan här situation mycket små möjligheter att ta hand om ett barn och att ge den vård och hjälp barnet behöver. I liknande fall har det tidigare varit så, att socialstyrelsen i samband med sådana här beslut i praktiken har sett till att kommunen fått stöd intill dess att ny placering har kunnat ske. Det är detta som är bakgrunden till min fråga, om socialstyrelsens roll i sådana här sammanhang möjligen har förändrats.

Jag sade tidigare att detta inte var något unikt. Den kommun som för knappt ett halvår sedan fick uppleva detta har sedan dess haft ytterligare ett likartat fall. Man kan därför fråga sig vilken orsaken är till socialstyrelsens förändrade agerande. Socialarbetarna säger att de numera har mycket stora problem med att finna lämpliga placeringar. Barn har nu mycket större problem, är mer skadade, och vårdmöjligheterna är ringa i förhållande till behovet. När man läser socialstyrelsens äskande framgår det också ganska tydligt att ungdomsvårdsskolorna har problem. I den här situationen väljer man alltså att agera enligt lag och bestämmelse.

Med tanke på den förändrade situation som har inträtt på grund av statens svagare stöd skulle jag vilja ställa ytterligare en fråga till socialministern: Anser socialministern att det agerande som man nu upplever är riktigt? Socialministern måste vara medveten om kommunernas svårigheter att finna vårdmöjligheter. Vad avser socialministern att göra åt situationen?

Anf. 7 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Att olika myndigheter kan ha ett förtroendefullt samarbete är givetvis en förutsättning för att vi skall kunna ge våra barn och ungdomar en bra vård, när de hamnar i en sådan här situation eller liknande situationer. Av naturliga skäl kan jag inte gå in på detta enskilda fall, och jag har inte heller haft möjligheter att ingående inhämta socialstyrelsens syn på frågan. Ingegerd Elms version är bara ytterligare en version förutom dem som vi har tillgång till, men principiellt måste samarbetet fungera väl för att barnen skall få den adekvata vården.

Jag tror att en av anledningarna till att den här situationen har uppkommit är att efterfrågan på vård på institution har varierat väldigt mycket från tid till annan. Under en lång period under 1970-talet utnyttjades institutionsvården mycket litet. Därför minskade antalet platser vid ungdomsvårdsskolor med ungefär 500 under åren 1967–1977. Även antalet platser på barnhemmen minskade. Men sedan 1978 har vi ånyo fått en ökning av efterfrågan på institutionsvård. När det gäller den äldre åldersgruppen kan en av anledningarna vara att slopandet av ungdomsfängelserna har medfört att ungdomar med stora problem nu i viss utsträckning finns på ungdomsvårds-

skolorna. Men även ändringen av attityderna till institutionsvård har medfört att efterfrågan ökat. Det tar ju tid, innan man anpassar sig till den här nya situationen. Därför har jag också i årets budgetproposition föreslagit att det anslås ytterligare medel till personal vid ungdomsvårdsskolorna, för att man skall kunna uppfylla kraven.

Sedan kan man ju också säga att det är viktigt att barnet i fråga – för här gäller det såvitt jag förstår ett barn – får en adekvat vård. Då en ungdomsvårdsskola uppenbarligen är direkt olämplig – och jag tror att det var så i det här fallet – skall ju inte barnet vara kvar på skolan. Det är då viktigt att barnet får en annan och mera adekvat vård. Enligt de uppgifter som vi har inhämtat är nu aktiviteter i gång för att man skall kunna ge den här mera adekvata vården. Jag förutsätter att man i sådana fall på alla nivåer har ett nära samarbete med de vårdande myndigheterna. Annars utnyttjar vi våra resurser dåligt. Framför allt kan ju barnen komma till skada.

Anf. 8 INGEGERD ELM (s):

Herr talman! Jag tackar för det senaste svaret. En annan, adekvat vård när ungdomsvårdsskola befanns olämplig var i detta fall att vederbörande skulle gå hemma, vara dagdrivare. Det är det man reagerar mot.

Nu har jag som sagt hängt upp det här på ett enskilt ärende. Men orsaken till att jag tog upp saken var inte ett enskilt ärende, utan orsaken var att man ute i kommunerna upplever sin situation som mycket svår. Man har ett ansvar som man icke kan klara.

Utöver vad jag tidigare sagt kan jag relatera ett samtal som jag hade i går med en socialkonsulent i ett län i södra Sverige. Hon säger att situationen är skrämmande när det gäller tillgången på vårdmöjligheter – den tillgången saknas så gott som helt. Två kommuner i hennes län har gjort utredningar för omhändertagande och vård av barn. Men de fattar inga beslut, eftersom de inte kan verkställa sådana beslut. Det är alltså den allmänna situationen när det gäller tillgång på vårdmöjligheter som betecknas som skrämmande. Hela samhället har ju ett särskilt ansvar för just de här barnen.

Jag vill ändå till sist fråga socialministern: Kan socialministern mera klart uttala att hon är beredd att stödja kommunerna i deras svåra situation under den tid då detta ansvar ännu inte är förändrat?

Anf. 9 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Det är faktiskt så, enligt den lagstiftning som vi nu har – och det kommer ju att bli en förstärkning i socialtjänstlagen när det gäller kommunernas ansvar – att för den som av social centralnämnd tagits om hand för utredning har kommunen ett huvudansvar. Det kan gälla intagning på barnhem, BUP-klinik eller specialavdelning vid ungdomsvårdsskola. Möjligheten att inta en omhändertagen i ungdomsvårdsskola är främst avsedd för sådana fall där man inte kan ge tillfredsställande vård i kommunen eller ordna för vederbörande på annat sätt. Den sociala centralnämnden måste därför i ansökan motivera att den omhändertagne för slutförandet av utredningen är i behov av intagning i slutan anstaltsavdelning. Om

socialstyrelsen då beslutar att intagning på ungdomsvårdsskola inte skall ske, har sociala centralnämnden att ansvara för att den unge omplaceras till annan vårdform.

Detta är alltså de regler som gäller i dag. Men jag vill understryka vad jag sade tidigare – att det är mycket väsentligt att omplaceringen sker i nära kontakt mellan de olika myndigheterna, så att inte barnet hamnar så att säga mellan olika myndigheters agerande. Det har jag nu understrukt flera gånger, och det kommer jag också att framhålla i mitt fortsatta samarbete med olika myndigheter när det gäller både kommunernas ansvar och socialstyrelsens ansvar.

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

*Om åtgärder för
att rädda syssel-
sättningen vid
Hallstahammars
AB, m. m.*

4 § Svar på frågorna 1980/81:211 och 212 om åtgärder för att rädda sysselsättningen vid Hallstahammars AB, m. m.

Anf. 10 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Thure Jädestig har frågat mig dels vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att motverka den nu pågående och helt oplanerade utslagningen inom handelsstålsindustrin, dels vilka åtgärder som planeras för att trygga sysselsättningen på bruksorterna och då också i Hallstahammar.

Hans Petersson i Hallstahammar har frågat mig om jag tänker ta några initiativ för att rädda sysselsättningen vid Hallstahammars AB.

Jag besvarar båda frågorna i ett sammanhang.

Till följd av den rådande konjunkturen står stålindustrin inför stora problem. Detta gäller inte bara företagen i Sverige utan även i vår omvärld. En anpassning av stålutbudet till efterfrågan pågår. Problemen i Sverige förvärras dock av att stålindustrin dessutom står inför strukturella problem. Jag har i olika sammanhang framhållit att strukturförändringar är både önskvärda och nödvändiga inom handelsstålsindustrin. Strukturförändringarna kommer oundvikligen att leda till ett sysselsättningsbortfall i stålorterna.

Krav på att regeringen snarast skall utarbeta en plan för samordning mellan de mindre handelsstålverken sinsemellan och mellan dessa verk och Svenskt Stål AB (SSAB) har våren 1980 på nytt avvisats av riksdagen. Det ankommer på de mindre handelsstålverken att var för sig aktivt bedriva ett strukturrationaliseringsarbete i syfte att förbättra sin konkurrensförmåga och att ta initiativ till gemensamma åtgärder som kan visa sig ändamålsenliga i ett framtida perspektiv.

Enligt vad jag har erfarit har styrelsen för Hallstahammars AB beslutat att inleda MBL-förhandlingar om en avveckling av bolagets stål rörelse. Från riksdagens eller regeringens sida kan några ingripanden i pågående MBL-förhandlingar inte ske. Först när förhandlingarna avslutats blir det möjligt att överblicka vilka konsekvenserna kommer att bli och om insatser från samhället behövs.

De sysselsättningsproblem som kan uppstå till följd av den pågående

Fredagen den
23 januari 1981

*Om åtgärder för
att rädda syssel-
sättningen vid
Hallstahammars
AB, m. m.*

strukturomvandlingen av svensk stålindustri får lösas med de medel för arbetsmarknads- och regionalpolitiken som riksdagen har anvisat.

Anf. 11 THURE JADESTIG (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Jag hade närt förhoppningen att jag i dag skulle kunna ta del av den försenade stålproposition som massmedia i går konstaterade låg på riksdagens bord. Åtminstone kl. 10 i dag var den inte utdelad.

De mellansvenska bruksorterna har drabbats speciellt hårt, i brist på industripolitik. Järnhanteringsens strukturproblem är inte bara en konjunkturfråga. Problemet har varit känt för oss och vi har varnat för det under många år.

Från arbetarrörelsen har vi på olika sätt försökt att få statsmakten att agera. Delvis har vi lyckats. Under 1970-talet fick vi vissa utredningar i gång, bl. a. stålbranschrådet. Vi fick också 1977 års specialståloutredning och – för oss mycket värdefullt – Arne Geijers analysarbete. Jag är medveten om att Geijer fick uppdraget av statsrådet.

Låt mig ändå säga: Hade man tagit hänsyn till utredningsmaterialets tendensproblem och låtit Geijer fullfölja sitt arbete, hade dagsituationen varit annorlunda. Det gäller inte enbart Hallstahammar, Surahammar och Spännarhyttan, utan totalt hela branschen, såväl handelsstålet som specialstålet och gruvorna.

Faktum är att handelsstålet i de små verken har kommit i kläm. De fackliga organisationerna och socialdemokratin har år efter år begärt utarbetande av en plan för samordning. Det är riktigt att riksdagen har avslagit denna begäran med en rösts övervikt, men det tycker jag inte har någon tyngd. Industriministrarna – i tur och ordning herr Åsling, herr Huss och återigen herr Åsling – har förlitat sig på att ägarintressena skall ha styrka, kraft, mod och intresse att klara samordningen, en uppgift som de helt enkelt inte klarat av.

I dag kan vi konstatera konsekvenserna – krissituation i våra bruksorter. Därför har regeringen ett stort ansvar för den uppkomna situationen.

Företagen och deras ägarintressen har arbetat var för sig och i konkurrens med varandra, och den önskade samordningen och de samhällsekonomiska perspektiven har fått ge vika. Konsekvensen har vi också sett – industrinredläggningar.

Mot den bakgrunden, herr talman, tycker jag att statsrådet skall kunna fördjupa sin filosofi och ange vilka åtgärder han tänker sig för att motverka den pågående och helt oplanerade utslagningen inom handelsstålindustrin.

Anf. 12 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Jag får tacka industriministern för svaret.

Eftersom jag i en tidigare debatt om Hallstahammars AB har fått beskedet av regeringen att man inte tänker göra någonting aktivt för att rädda jobben vid de små handelsstålverken, är jag inte överraskad av svaret – tvärtom.

Problemet är bara det, att när ni som äger industrierna sviker och i tid vägrar inse behovet av investeringar, är det i stort sett bara till regeringen som man kan vända sig. Man inbillar sig att regeringen skall känna ett ansvar för att folk har arbete och att bygderna lever.

Att det skulle gå så här med Hallstahammars AB har de flesta vetat i många år. I och med att företaget i stället för att i tid investera i nya produktionsanläggningar började pressa på kommun, länsstyrelse och koncessionsnämnden för miljöskydd för att få driva martinen vidare några år stod det klart: När respittiden har gått ut i december 1981 är det slut med bruket. Och nu är det förmodligen också slut. De sista MBL-förhandlingarna inleds nu, och vi vet vart sådana brukar leda.

Och den här nedläggningen är onödig, eftersom Hallstahammars AB har kunnat kryssa sig fram genom en vikande konjunktur mycket tack vare sin litenhet. Man har kunnat leverera mindre poster som andra inte har kunnat leverera. Man har haft kunder. Men anläggningarna har varit gamla, olönsamma och miljöfarliga.

Vad har då regeringarna sagt om problemen? I ett pressmeddelande i december 1978 sade folkpartiregeringen att de sju medelstora handelsstålverken bör fortsätta verksamheten utan statsägarintresse. Men, sade man, möjligheter öppnas för finansiella insatser från statens sida om så visar sig nödvändigt. Men man ansåg det inte vara nödvändigt.

Ett år senare, i november 1979, hade jag en diskussion med industriministern om ett eventuellt statligt engagemang i Hallstahammars AB och i de mindre handelsstålverken. Industriministerns svar då var detsamma som det är nu: Bruken får klara sig själva.

Jag förstod att svaret skulle bli detsamma i år, och därför har jag denna gång frågat industriministern vad han nu skall göra för att rädda jobben i Hallstahammar. Men svaret blev också denna gång det gamla vanliga – industriministern talar om arbetsmarknadspolitik och regionalpolitik. Jag tycker det är på sin plats att fråga: Vilka resurser kommer Hallstahammar till del? I Kolbäcksdalen i Hallstahammars kommun har vi redan nedläggningen av Spännarhyttan. Delar av bruket i Sura har lagts ned. Fagersta har nyss haft stora permitteringar. Bulten-Kanthal i Hallstahammar planerar att lägga viss tillverkning utomlands och har varslat om permittering av ett tusental man.

Allt detta betyder att om ingenting görs måste flera tusen jobb ersättas på kort tid. Det gör man inte med allmänt tal om regionalpolitik utan man gör det med planering av stålindustrin. Jag måste därför fråga industriministern: Vore det inte bättre att lägga fram förslag för hela stålindustrin om en strukturering i stället för att tala allmänt om arbetsmarknadspolitik?

Anf. 13 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Thure Jadestig tog upp de utredningar som har gjorts på detta område. Jag vill då erinra om att handelsstålsutredningen, som avgav sitt betänkande i mars 1977, i sitt maximalalternativ räknade med att metallurgin i Hallstahammar skulle läggas ned. Enligt minimalalternativet

Om åtgärder för att rädda sysselsättningen vid Hallstahammars AB, m. m.

Fredagen den
23 januari 1981

*Om åtgärder för
att rädda syssel-
sättningen vid
Hallstahammar
AB, m. m.*

skulle hela produktionen i Hallstahammar falla. Geijerutredningen, som Thure Jadestig också åberopade, sade i september 1978 att kallbearbetningsenheten, den s. k. axelfabriken, skulle bibehållas och ingå i det stångstålbolag som Geijerutredningen föreslog. I övrigt förutsattes att stålverket i Hallstahammar skulle falla. Det är bakgrunden. Dessa utredningar måste vara avgörande för en helhetsbedömning av Hallstahammar, dvs. för förutsättningarna för att genom något slags översiktlig planering komma till rätta med problemen.

Bolaget i Hallstahammar har under de senaste åren, speciellt under fjolåret, sökt alla upptänkliga alternativ för att kunna trygga framtiden för stålverket. Vi har kontinuerligt informerats om detta. Samtidigt är det uppenbart att den ägarkonstellation som finns bakom företaget inte kan mobilisera några större resurser för mer långtgående investeringar.

Detta är problem som man inte klarar med planering. Det måste finnas en affärsmässig grund för de insatser som görs i företagen, annars löser man inte problemen. Man kan inte klara detta, som både Thure Jadestig och Hans Petersson tycks tro, genom planering – det måste finnas en realistisk ekonomisk grund för den fortsatta verksamheten.

Anf. 14 THURE JADESTIG (s):

Herr talman! Jag accepterar den sammanfattning som statsrådet här gjort när det gäller uttolkningen av 1974 års stålutredning och Arne Geijers tankegångar. Men hade Arne Geijer fått fortsätta sitt arbete, hade det skett under planerade former. Med god planering och med god samverkan hade resultatet blivit ett helt annat än under de nuvarande oplanerade formerna.

Landshövdingen i Västmanlands län har formulerat situationen i bruksorterna på följande sätt:

”I Norbergfallet fanns en mycket stor koncern villig att ta sitt sociala ansvar. Det finns det inte i Hallstahammar. Därför ställs det extra krav på omvärlden – de samhälleliga organen.”

Ta kontakt med vår landshövding, herr statsråd! Hans budskap var att alla parter här måste hjälpas åt.

När det gäller Spännarhyttan torde mycket ännu vara oklart. Jag tillhör dem som hoppas att samhällsklokheten skall få råda så att vi får behålla hyttan.

Om statsrådet fortfarande hänvisar till arbetsmarknads- och regionalpolitiska hjälpmedel när det gäller Hallstahammar, så prioritera då dessa i viss mån till Västmanland!

De regionala organen känner sitt ansvar, men de behöver få resurser till sitt förfogande. Kan de få speciella resurser med hänsyn till situationen i Hallstahammar? Staten måste här ta sin andel.

Reglerna för taletiden vid besvarande av frågor medger inte att jag räknar upp de åtgärder som finns i länsstyrelsens Plan 80. Men denna finns på statsrådets kansli. Där ingår bl. a. kravet på att regionen skall inplaceras i ett annat stödområde. Kan vi därvidlag påräkna statsrådets medverkan?

Anf. 15 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Regeringens politik när det gäller stålindustrin har vi många gånger diskuterat. Detta är nämligen en kris som sträcker sig över all industri i hela landet.

Efter den förra debatten som vi hade om de mindre handelsstälverken stod det klart att regeringen inte tänkte ingripa. Man ser gärna att så många som möjligt lämnar det sjunkande skeppet. Det är alltså regeringens filosofi – låt det sköta sig självt, hoppas det ordnar sig!

Så kryper man då bakom talet om en reell ekonomisk grund. Men hur skall man kunna diskutera den ekonomiska grunden utan att ta hänsyn till vad det kostar samhället att 350 man blir arbetslösa?

Facket, som varit aktivt när det gäller förnyelsen av Hallstahammars bruk, har föreslagit investeringar i metallurgin som skulle ligga någonstans på mellan 60 och 100 milj. kr. – det beror litet på hur man räknar. Det skulle då kunna rädda företaget. Måste man inte ta hänsyn till det också, herr Åsling? Eller vem är det som får betala om 350 man ställs utanför? Jo, det är också samhället – skattebetalarna och invånarna i Hallstahammars kommun.

Hallstahammars kommun – för att nu ta detta speciella fall – har enorma problem, eftersom den andra stora industrin på orten nu också överväger att permittera.

Jag förstår inte hur man gång på gång kan vara så likgiltig inför dessa problem, att man till sist inte inser sina misstag och inte försöker komma med några som helst konkreta åtgärder. I stället kryper man bakom regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken, som vi vet är utnyttjade och ansträngda på grund av redan genomförda nedläggningar i den utsträckning att det är tivelaktigt om det över huvud taget finns några medel.

Anf. 16 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Thure Jadestig uppmanade mig att ta en kontakt med landshövdingen för att överväga speciella samhälleliga insatser. Jag har kontinuerlig kontakt med länsmyndigheterna. Den 9 februari är det meningen att vi skall ha en sittning med företaget, facket, landshövdingen och kommunen om företagets problem. Då finns det anledning att försöka sammanfatta den situation som man befinner sig i.

Jag vill också påpeka att Hallstahammar ligger relativt nära Västerås – ett par mil därifrån. Arbetsmarknaden är i sig själv expansiv, och man har goda möjligheter att gå över till alternativ produktion. Spännarhyttan tycker jag är ett utmärkt exempel. Även om Spännarhyttan kunnat repliera på en stor koncerns ägaransvar, är det ingenting som hindrar att man också i fallet Hallstahammar kan dra nytta av den efterfrågan på arbetskraft som finns i regionen.

Avgörande måste vara att skapa varaktig sysselsättning, och det gör man icke genom att subventionera stålindustrin.

Fredagen den
23 januari 1981

*Om åtgärder för
att rädda syssel-
sättningen vid
Hallstahammars
AB, m. m.*

Anf. 17 THURE JADESTIG (s):

Herr talman! Under de gångna åren har vi haft ett flertal debatter med industriministern som rört sysselsättningsfrågorna i Västmanland. Jag överlämnade till statsrådet en enkel dokumentation – ett citat från en debatt i kammaren den 15 november 1979. Statsrådet sade då:

”Då det enligt min mening är angeläget att man söker åstadkomma strukturförändringar som ger de mindre handelsstålverken tillräcklig bärkraft, kommer jag att noga följa utvecklingen inom handelsstålsindustrin, inte minst vad gäller sysselsättningen. Såväl samhället som företagen måste medverka till att sysselsättningsförändringar inte medför oacceptabla konsekvenser för de anställda och för de orter som berörs.”

Det är statsrådets ambitioner -; eller har åtminstone varit. Målsättningen synes vara god. Min fråga är: Kan vi förlita oss på statsrådets medverkan till att några oacceptabla konsekvenser inte får uppstå när det gäller nedläggningen av bruket i Hallstahammar?

Anf. 18 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! När det gäller hänvisningen till Spännarhyttan vill jag säga att vi inte sett hur mycket ASEAs löften är värda ännu. Det pågår nu en dragkamp om jobben mellan Ludvika och Norberg, och det är väl ingenting att eftersträva. Det visar återigen att det behövs insatser från staten, att det inte går att krypa bakom vare sig det ena eller det andra. Jag vill fråga industriministern: Kan industriministern lova arbetarna i Hallstahammar att, så snart MBL-förhandlingarna är klara och de står utan jobb, återkomma med konkreta besked om hur jobben skall ordnas på orten?

Anf. 19 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Låt mig till sist säga till Thure Jadestig att det citat han föredrog också kan gälla som beskrivning av vår ambition i dag. Den är oförändrad, nämligen att med alla till buds stående medel, alla de instrument riksdagen lagt i regeringens hand, försöka medverka till att söka lösa strukturproblem av den här karaktären. Det kan jag även säga som svar på Hans Peterssons senaste fråga. Jag vill dessutom säga att den här frågan får komma upp den 9 februari, när vi har den breda överläggningen om situationen i Hallstahammar.

Anf. 20 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att det kommer några besked från industriministern till arbetarna, annars tvingas man sammanfatta regeringens politik med den fråga industriministern ställde till jobbarna vid deras senaste uppvaktning: Hur långt är det till Köping och Västerås?

5 § Svar på interpellation 1980/81:64 om utvecklingsmöjligheterna för vissa enheter inom NCB

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

Anf. 21 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Thage Peterson har frågat mig dels om en genomförd samhällsekonomisk studie ingått i underlaget för regeringens beslut om NCB, dels om regeringens bedömning av överlevnads- och utvecklingsmöjligheterna för enheterna i fråga om NCB skiljer sig från utredningsmannens bedömning och vari dessa skillnader består.

Jag redovisade i slutet av förra året att enighet nåtts inom regeringen om vissa principer när det gäller behandlingen av frågan om ägarkapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (NCB). Regeringen kommer inom de närmaste veckorna att förelägga riksdagen en proposition med förslag i frågan. I propositionen kommer såväl företagsekonomiska som samhällsekonomiska aspekter på en omstrukturering av NCB att behandlas. Den av Thage Peterson berörda samhällsekonomiska utredningen ingår i propositionsunderlaget. Närmare svar på Thage Petersons frågor kommer sålunda att redovisas i den kommande propositionen.

Anf. 22 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min interpellation. I sitt svar hänvisar industriministern till den kommande propositionen om NCB. Där kommer jag att få närmare svar, säger han, och det låter ju förhoppningsfullt.

Inom kort får vi således – äntligen, vill jag tillägga – behandla regeringens proposition om NCB. Vi kommer från socialdemokratisk sida att redovisa våra förslag i en särskild motion. Arbetet med våra förslag håller nu på att slutföras i en särskild arbetsgrupp, och det bedrivs i nära kontakt med de fackliga organisationerna. Vi har i vårt arbete gått igenom de utredningar som lokala företagsledningarna och fack har arbetat fram, liksom andra förslag som redovisats för att rädda de nedläggningshotade fabriker. Utgångspunkten för vårt arbete är att försöka rädda så många av de hotade jobben som möjligt.

Den helt avgörande frågan för skogsindustrin är emellertid råvarufrågan. Bristen på råvara är också huvudorsaken till NCB:s kris. Därför kan inte en meningsfull behandling av regeringens proposition äga rum, om inte propositionen innehåller ordentliga och långtgående förslag om hur råvaruproblemet skall lösas. Jag vill återigen – för vilken gång i ordningen vet jag inte – göra detta viktiga påpekande för industriministern.

Det finns emellertid, herr talman, ett förhållande som det är helt nödvändigt att ta upp i dag. Det gäller det sätt på vilket man genom snabba beslut och åtgärder kan komma att ställa riksdagen inför ett fullbordat faktum. Man ser till att "tåget redan har gått", innan riksdagen ens fått möjlighet att ta tag i frågan. Vi har ju ännu inte ens fått se propositionen.

NCB-styrelsens beslut i förrgår att inleda MBL-förhandlingar i syfte att

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

Fre dagen den
23 januari 1981

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

avveckla verksamheterna i Johannedal, Hissmofors och Köpmanholmen är, herr industriminister, att föregripa riksdagens behandling av NCB:s framtid.

Statens mycket stora insatser i NCB har gjorts för att företagets problem skall kunna lösas på ett för de anställda och samhället godtagbart sätt. Att industriministern sommaren 1980 delade den uppfattningen framgår inte minst av de direktiv som han då gav till den utredning som jag har nämnt i min interpellation. I sin presskommuniké i samband med att utredningen tillsattes sade industriminister Åsling följande:

"Ncb:s företagsledning har i sitt arbete med förslaget till strukturplan utgått från affärsmässiga och personalpolitiska bedömningar. Regering och riksdag måste dock självfallet se det hela i ett större perspektiv. Det är därför enligt min mening", skriver industriministern, "nödvändigt att också få en bedömning av samhällsekonomiska konsekvenser av olika framtidsalternativ för Ncb. Det är speciellt viktigt att få fram regionala konsekvenser eftersom Ncb har så stor betydelse för sysselsättningen på flera orter."

De här ställningstagandena ledde till att NCB:s strukturplan då lades på is i avvaktan på de utredningar industriministern själv tillsatte.

Sedan är det en helt annan sak att industriministern inte inväntade den samhällsekonomiska utredningen innan de tre regeringspartierna gjorde sin omtalade kompromiss i frågan. Det är ett mycket anmärkningsvärt förhållande, som vi får återkomma till när vi behandlar propositionen här i riksdagen.

Men jag vill ändå påpeka – det är intressant – att industriministern i svaret i dag säger att de samhällsekonomiska aspekterna skall behandlas. Jag utgår då ifrån att man skall *ta hänsyn till* de samhällsekonomiska aspekterna. Jag ställer frågan: Hur skall detta gå ihop med regeringskompromissen? Det är en gåta för mig just nu, men det kanske klarnar när vi får ta del av propositionen. Om industriministern följer interpellationssvaret här i dag betyder det i varje fall att regeringskompromissen från den 1 december inte håller.

I och för sig söker jag inte debatt med industriministern i den frågan i dag – jag vill, herr talman, koncentrera mitt inlägg på den, som jag ser det, f. n. viktigaste frågan, och det är om regeringen och NCB:s ledning är i färd med att ta ifrån riksdagen dess möjligheter att påverka NCB-frågan. Jag ber då att få göra kammarens ledamöter uppmärksamma på att industriministern i det uttalande som jag citerade särskilt nämnde att just riksdagen måste se det hela i ett större perspektiv. Med begrundan av detta kloka uttalande av industriministern har jag då anledning att ställa ett par mycket viktiga frågor av stor principiell betydelse för Sveriges parlament. Det är: Är industriministern nu beredd att se till att riksdagens behandling av NCB-frågan blir verklig och inte en illusion och tomt prat? Kommer industriministern att förhindra att riksdagen ställs inför fullbordat faktum? Kommer regeringen att vidta åtgärder mot NCB-styrelsen i syfte att respektera riksdagens kommande sakbehandling av NCB-frågan?

Herr talman! Dessa frågor är angelägna mot bakgrund av att företaget

beslutat att inleda MBL-förhandlingar om nedläggning av vissa av NCB:s fabriker, och detta innan regeringsförslaget ens lagts fram och riksdagen fått göra sin bedömning.

Jag vill tillägga: Så här får det inte gå till i en demokrati. Så här får det inte gå till i Sverige när vi tar ställning i olika politiska frågor. Från socialdemokratisk sida kommer vi aldrig att acceptera att man på det här sättet försvarar och kanske helt omöjliggör en rimlig riksdagsbehandling.

Riksdagsbehandlingen blir meningslös, om det inte i verkligheten går att påverka de förslag som ställs i propositionen. Det vet industriministern, som också har erfarenheter från ett långt riksdagsarbete, som utskottsordförande och som ledamot av Sveriges riksdag. Varför skall vi lägga ned arbete på motioner, utskottsbehandling och gruppdiskussioner, om regeringens förslag redan är genomförda och möjligheterna till ändringar och tillägg inte längre finns när frågan kommer på riksdagens bord? Det enda som i så fall kvarstår för riksdagen är att bevilja pengar, utan möjlighet att påverka hur och vartill pengarna skall användas!

Jag skulle vilja be herr Åsling att ta med de här synpunkterna till den samlade regeringen. Med ett annat uttryck kallas ett sådant här arbetssätt för skendemokrati. Riksdagens kommande sakbehandling måste respekteras. Jag uppmanar industriministern: Gör här i dag i riksdagen en klar och tydlig deklaration på denna punkt!

Jag vill sluta med att tillägga att det här inte finns utrymme för undanflykter som att man inte kan lägga sig i pågående förhandlingar eller att man inte vill ta ett statligt ägaransvar. Här är det fråga om att säga ifrån så att MBL-förhandlingarna inte startas.

Nu är det fråga om att ge regeringens proposition och oppositionens motioner en i konstitutionens anda och mening riktig och meningsfull behandling. Och jag hoppas verkligen, för demokratins skull, att industriministern här i riksdagen i dag är beredd att ge en klar garanti på den punkten.

Anf. 23 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag hade anmält mig till den här debatten av den anledningen att de ställda frågorna i högsta grad berör mitt län. Men utifrån det svar som getts ter sig en diskussion om de frågeställningar som rests meningslös.

Men det finns en central fråga som enligt min mening måste få ett entydigt svar. Jag vill, i likhet med Thage Peterson, ha ett klart besked om att riksdagen får ta ställning till det framtida ödet för de olika enheterna inom NCB och att detta ställningstagande inte föregrips genom andra beslut.

Om det är industriministerns avsikt att det skall bli så, innebär de åtgärder som NCB:s styrelse sysslar med, t. ex. nedläggningsbeslut och MBL-förhandlingar, att man föregriper frågans behandling i riksdagen – och det kan av de fackliga organisationerna inte uppfattas på något annat sätt än att staten och den beslutande församlingen avhänder sig sitt ägaransvar.

Jag har efter många års facklig verksamhet svårt att inse det meningsfulla i att man för MBL-förhandlingar innan man tagit beslut om en nedläggning,

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

som det i det här fallet är fråga om. Ett sådant tillvägagångssätt kan ju bara skapa oro, och det medverkar säkert till att försämra möjligheterna till en vettig lösning.

Nu lovar industriministern att en proposition inom de närmaste veckorna kommer till riksdagen med ett förslag om NCB. Jag får då tillfälle att återkomma.

Men den centrala frågan i dag är: Kan industriministern garantera att riksdagens behandling inte föregrips av de beslut som fattas och åtgärder som vidtas av NCB:s styrelse?

Anf. 24 LILLY HANSSON (s):

Herr talman! Jag kommer under mina minuter i den här debatten att ägna mig åt regeringens agerande när det gäller Hörnefors, som är en del av NCB. Det svar som industriministern presenterat på Thage Petersons interpellation blir man ju inte särskilt mycket klokare av.

Den 8 oktober 1980 uppvaktade Umeå kommun, länsstyrelsen och fackliga företrädare för Hörnefors industridepartementet. Vi fick tyvärr inte träffa industriministern, men vi fick möjligheter att presentera den utredning som facken i Hörnefors själva initierat. Regeringen har ju inte följt riksdagens beslut om en förutsättningslös utredning om möjligheterna för Hörnefors att överleva. Utredningen har gjorts av konsultfirman Cellpapp och visar att med måttliga investeringar kan Hörnefors bli lönsamt.

Herr Åsling hade dock vänligheten att skriva till Umeå kommun. I brevet sägs bl. a. att professor Karl Jungenfelts analys av de samhällsekonomiska konsekvenserna av alternativa strukturlösningar skulle inväntas och att herr Åsling mot den bakgrunden inte då var beredd att tillmötesgå våra krav på en förutsättningslös utredning.

Brevet var daterat den 30 oktober. Den 11 november var industriministern i Umeå och gav samma besked: Hörnefors skulle få vänta. Han sade bl. a.:

Den utredning som Jungenfelt gör och som berör de båda nedläggningshotade orterna Hörnefors och Köpmanholmen är helt unik, eftersom det är första gången som staten låter göra en total samhällsekonomisk kartläggning av konsekvenserna av en nedläggning.

Herr Åsling fäste alltså mycket stor vikt vid denna utredning. Trots dessa uttalanden meddelade regeringen en eller två dagar innan den Jungenfeltska utredningen lades fram att fyra av NCB:s anläggningar icke är utvecklingsbara och bör läggas ned eller avyttras. Det är berättigat att ställa frågan varför herr Åsling inte väntade på denna så väsentliga utredning. Den var dessutom mycket positiv för Hörnefors del och låg väl i linje med vad man hade kommit fram till i Cellpapps utredning.

Nu lär det väl såvitt jag kan förstå vara omöjligt att få herr Åsling att svara på vad som kommer i propositionen när det gäller Hörnefors. Men svara åtminstone på om det som vi kunde läsa i gårdagens tidningar är sant, nämligen att det beslut som NCB:s styrelse fattade i onsdags om nedläggningar väl följer det förslag som kommer i propositionen. Man har – om detta

är riktigt, och det vill jag gärna ha svar på – tydligen haft propositionen som underlag för sina ställningstaganden. På det här sättet föregriper ju regeringen också riksdagens möjligheter att föra en diskussion om och att ge synpunkter på sakbehandlingen av NCB:s framtid. Så får det, som både Thage Peterson och John Andersson understrukit, inte gå till. Därför begär jag liksom de båda föregående talarna ett klart besked på den punkten.

Anf. 25 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Denna debatt är kanske något märklig, eftersom det inom kort kommer en proposition i ärendet på riksdagens bord. Men det förhållandet att Thage Peterson, med instämmande av övriga talare, väckt den principiella frågan i detta sammanhang kan i sig motivera debatten.

Thage Peterson konstaterade att råvarufrågan är avgörande eller i varje fall central för möjligheterna att i framtiden utveckla skogsindustrin i mellersta Norrland. Jag har haft anledning att å regeringens vägnar avisera att det inom den närmaste framtiden kommer att läggas fram en proposition om vissa åtgärder för återväxtstimulans, i realiteten syftande till en ökad omfattning av slutavverkningarna i stödområdet. Vi återkommer alltså i den frågan. I övrigt måste vi självfallet låta virkesförsörjningsutredningen ha sin gång. Denna är ju parlamentariskt sammansatt, och det finns därför möjligheter för riksdagspartierna att informera sig om dess vidare arbete. Den beräknas vara klar med sitt arbete någon gång i sommar, och vi får då återkomma till de mera långsiktiga åtgärderna för att trygga svensk skogsindustris råvaruförsörjning.

Jag övergår så till principfrågan. Thage Peterson talar om skendemokrati, han säger att det inte får gå till så här och menar att NCB-styrelsen med sitt agerande föregriper riksdagens beslut. Så är inte alls fallet. Detta måste grunda sig på en missuppfattning. Att styrelsen nu återupptar tidigare nedlagda eller ajournerade MBL-förhandlingar, med målet att med de anställdas organisationer överlägga om vissa strukturförändringar, är helt i linje med riksdagens och med regeringens intentioner. Det är också helt i linje med det ansvar som ett företags styrelse – det må vara ett statligt, ett privat eller ett kooperativt företag – måste kunna ta. Riksdagen kan inte på något sätt ifrågasätta styrelsens förvaltaransvar. Jag finner t. o. m. den här debatten något märklig. Skulle det vara att föregripa ett riksdagsbeslut, om en styrelse inleder MBL-förhandlingar, är ju i princip nästan alla förvaltningsåtgärder som ett företags styrelse vidtar egentligen ett brott mot riksdagens intentioner.

Det här är så till vida en mycket betydelsefull debatt. Det finns anledning att med skärpa slå fast att skall man från riksdagens sida ifrågasätta det ansvar som styrelserna enligt aktiebolagslagen har, då går man mycket långt och på ett sätt som skulle få oanade konsekvenser för företagets möjligheter att ta det i aktiebolagslagen angivna ansvaret.

NCB-ledningen och NCB-styrelsen har alltså inte på något vis föregripit riksdagsbehandlingen genom att återuppta MBL-förhandlingarna. Det kan vara ett svar till såväl Thage Peterson som John Andersson och Lilly

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

Hansson. Och jag kan komplettera detta med att säga att jag inte har någon anledning att på statens vägnar, alltså på ägarnas vägnar, vidta några åtgärder mot NCB-styrelsen. Den har att ta sitt ansvar som företagsledning, och det har den gjort med de här åtgärderna.

Vi kan naturligtvis också ta upp den debatt som Lilly Hansson förefaller önska. Det gäller då vad som är företagsekonomiska avgöranden, som det är företagsledningens uppgift att träffa, och se dem i relation till de samhällsekonomiska värderingar som det är riksdagens och regeringens uppgift att göra. Men jag tycker att den debatten blir föga meningsfull med tanke på att det måste bli riksdagen som i samband med behandlingen av propositionen får ange färdriktningen när det gäller avvägningen mellan de företagsekonomiska och de samhällsekonomiska motiven.

Jag vill inte på det här stadiet kommentera frågorna om hur långt vi i propositionen är beredda att gå då det gäller samhällsekonomiska hänsyn resp. hur långt vi är beredda att låta de företagsekonomiska hänsynen överväga. Den debatten tycker jag vi får återkomma till i ett senare sammanhang.

Anf. 26 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag beklagar att det förhåller sig så, att industriministern tydligen inget förstått av den här debatten.

Förstår inte industriministern att läget är på väg att bli sådant att innan riksdagen ens fått regeringens proposition och oppositionens motioner – alltså innan en riksdagsbehandling ägt rum – är frågan i realiteten avgjord? Vad finns kvar att behandla beträffande NCB:s struktur med de fyra aktuella fabriksenheter, om MBL-förhandlingarna är slutförda eller strandade och fabriker på väg att läggas ner eller kanske t. o. m. redan är stängda, när riksdagens behandling börjar?

Vad tror industriministern händer med de anställda i ett företag när de ställs inför kravet att förhandla om en nedläggning av industrin? Företagsledningen sätter alltså kniven på strupen på de anställda. Vad är det som händer med en industri, vilken process startar man i den industrin, när företagsledningen – i de här fallet koncernledningen – säger att fabriken skall läggas ner?

Jag tror att industriministern i det här fallet talar mot bättre vetande och att han i verkligheten också inser faran med en sådan här hantering även ur den synpunkten. Jag måste säga att jag är litet oroad och litet dystert till mods, därför att industriministern inte inser att riksdagens behandlingsmöjligheter blir lika med noll om inte regeringen inskrider och i det här fallet ajournerar MBL-förhandlingarna. Här menar jag faktiskt att det är regeringens och industriministerns skyldighet att omedelbart gå in och se till att MBL-förhandlingarna skjuts på framtiden, därför att riksdagens möjligheter att behandla frågan och fatta beslut icke får föregripas av styrelsens beslut.

Herr Åsling! Varför skall vi över huvud taget ha en riksdagsbehandling av NCB-frågan om inte riksdagens partier under denna behandling har reella möjligheter att påverka frågan? Varför lägger industriministern i så fall fram

en proposition för riksdagen angående NCB, om han under resans gång så att säga accepterar att styrelsen genomför strukturförändringarna? Är industriministern rädd för att oppositionen skall komma med ett bättre förslag – som vi helt säkert kommer att göra? Är han rädd för att våra förslag skall förverkligas sedan de presenterats här i riksdagen? Jag vill inte tro det, men är inte industriministern rädd för en debatt om att han kan medverka i en process, där man liksom eftersträvar att frågan skall vara klar innan riksdagen haft sin realdiskussion om frågan?

Jag tycker det är mycket allvarligt i en demokrati om man vill resa den här frågan, herr talman, även om det inte är roligt att resa den. Vad har vi i så fall riksdagen till? Vad anser industriministern att vi har riksdagen till, om riksdagen inte skall ha de här reella möjligheterna att påverka behandlingsgången i denna viktiga fråga?

Får jag tillägga att jag tycker att inställningen på något sätt ger uttryck för ett cyniskt spel med människorna ute i de berörda bygderna, med de anställda och deras familjer. Genom de olika turerna i NCB-frågan skapar man oro och ökar otryggheten för framtiden.

Vi har sett hur den nya styrelsen har gått till verket, hur man har förhandlat sig fram till personalminskningar. De fackliga organisationerna har gått med på detta i tron att man därmed kunde medverka till att fabriken och arbetsplatsen skulle få vara kvar. Några dagar senare kom emellertid beslutet om en total nedläggning och om att MBL-förhandlingar skulle inledas om en nedläggning av fabriken. Vad är detta för behandling av människorna ute i de berörda bygderna?

Nu säger industriministern att det här måste en styrelse kunna få göra, att den har dessa möjligheter i enlighet med aktiebolagslagen. Ja, det är möjligt att det är så, men jag vill ändå påminna industriministern om att han måste gå till Sveriges riksdag och begära ett antal miljoner för att klara en lösning av NCB-frågan. Här är socialdemokratin inte beredd att bara ta ställning när det gäller pengarna, utan vi förbehåller oss dessutom rätten att få ta ställning till hur och vartill dessa pengar skall användas.

Anf. 27 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Det synes vara svårt att komma någon vart i den här diskussionen i dag. Låt mig ändå göra en liten kommentar.

Industriministern säger att NCB:s styrelse inte föregripit riksdagens behandling av frågan. Han säger att det hör till NCB-styrelsens ansvar och åligganden att vidta sådana åtgärder som har tillgripits. Men man kan vända på frågan: Är det regeringen, som har statens ägaransvar, som varit för sen i startgroparna? Man har inte varit på det klara med de problem och det läge som uppstått inom NCB, och man har därför kommit i efterhand. Något fel måste det väl ändå vara.

Anf. 28 LILLY HANSSON (s):

Herr talman! Det är ett mycket underligt förfarande som regeringen har använt sig av när det gäller hela NCB-problematiken. I två och ett halvt år har

Fredagen den
23 januari 1981

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

de anställda vid olika enheter inom NCB svävat i okunnighet. De har kastats mellan hopp och förtvivlan om hur deras framtid skall komma att se ut. Inga besked har getts. Man har sagt att man skall se över frågan och att man skall undersöka vilka enheter som kan få vara kvar. Man har tillsatt utredningar för att kunna få ett bättre underlag och för att kunna göra en bedömning. Man har gömt sig bakom dessa utredningar för att slippa svara på besvärliga frågor.

Om jag går tillbaka bara till oktober, när vi från mitt län uppvaktade industridepartementet, så var också då Nils Åslings svar att man väntade på utredningar för att kunna göra en bättre bedömning – men det gjorde man inte. Man väntade inte på den – enligt Nils Åsling – viktigaste utredningen. Innan denna var klar gick man ut och sade att fyra enheter inte var utvecklingsbara, utan att de skulle läggas ned. Hade det inte varit vettigare att regeringen utifrån de bedömningarna hade lagt en proposition på riksdagens bord, så att vi hade kunnat ta ställning och anlägga synpunkter på förslagen? I stället har regeringen förhalat och förhalat ärendet. Jag måste säga att det knappast stärker förtroendet för den här regeringen.

Nu säger Nils Åsling att man måste diskutera företagsekonomiska och samhällsekonomiska bedömningar. Ja, det var ju vad herr Åsling väntade på! Det var ju den samhällsekonomiska utredningen som var den viktiga i det här sammanhanget. Den borde man i och för sig ha väntat på innan man gick ut med sina propåer om nedläggningar. Det var ju det som jag ville ha svar på. Vad jag frågade var nämligen: Varför väntade man inte från regeringens sida på Jungens utredning innan man gick ut och sade att de fyra enheterna skulle läggas ned?

Det är väl inget tvivel om att man på det här sättet föregriper riksdagens möjligheter att fatta beslut. Enligt Nils Åsling har man inom NCB:s styrelse tydligen rätt att fatta sådana beslut. Då frågar man sig naturligtvis, och med rätta: Vad är det för idé att lägga fram en-proposition? Det finns ju under sådana förhållanden knappast någon anledning att göra det.

Anf. 29 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Får jag till det som Lilly Hansson senast sade genmäla att det avgörande är att den samhällsekonomiska utredningen är en del av propositionsunderlaget och också kan vara ett underlag för utskottets och riksdagens ställningstagande i den här frågan.

Thage Peterson återvänder till principfrågan, men med något nya förtecken, och det är egentligen ganska intressant. Nu är det inte längre principfrågan som sådan som han diskuterar. Han vitsordar att det självfallet är en företagsstyrelses uppgift att bedriva MBL-förhandlingar. Det har han alltså inte allvarliga invändningar mot, och jag tackar för det erkännandet. Det är mer den psykologiska och kanske ekonomiska process man startar i ett företag i och med att man inleder MBL-förhandlingar – eller, som i det här fallet, återupptager tidigare nedlagda MBL-förhandlingar – som han vill diskutera. Det är naturligtvis riktigt att man startar en process i och med att sådana här förhandlingar tas upp, och det är inget tvivel om att den har vissa

negativa effekter. I vissa avseenden kan det också finnas fog för att säga att det är ett cyniskt spel med människorna.

Men vad var då egentligen anledningen till att Thage Peterson som den främste näringspolitiska talesmannen för socialdemokratien, när det begav sig i slutet av föregående år, sade att han inte ville utesluta en konkurs för NCB? Hade han för avsikt att MBL-förhandla om konkursen? Vad var anledningen utifrån perspektivet med en process i företaget? Det var en förödande debatt som då blossade upp om konkurs eller inte.

Det var det som skapade oro bland de anställda. Det var det som försvårade regeringens möjligheter att göra en vettig rekonstruktion. Jag skall erkänna att det inte var Thage Peterson ensam som låg bakom detta, utan det var många andra – näringslivsföreträdare, både till höger och vänster, och personer inom facket – som excellerade i denna ansvarslösa debatt. Och den var cynisk mot de anställda. Den försvårade arbetet med att nå en lösning, och jämfört med det är återupptagandet av MBL-förhandlingarna ett rationellt och rimligt agerande av företagsledningen, som ändå har att ta sitt företagsekonomiska ansvar, oavsett att ägaren ännu inte har fattat beslut om rekonstruktion.

Det skulle vara frestande att be om ett svar på frågan, om Lilly Hansson, som talade om situationen i Västerbotten och situationen i Hörnefors, delade Thage Petersons uppfattning i detta avgörande skede – att en konkurs inte skulle kunnat uteslutas som ett instrument att rekonstruera NCB. Mycket anmärkningsvärt är ju att NCB är ett statligt företag, och enligt min uppfattning kan statliga företag med näringspolitiska uppgifter över huvud taget inte försättas i konkurs. Det är en orimlighet att staten inte i det sammanhanget tar sitt ägaransvar.

Anf. 30 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag hade faktiskt inte tänkt fortsätta den här debatten längre, men nu kom industriministern, hårt trängd i den viktigaste frågan, in på en helt annan fråga. Jag vill alltså påpeka för kammarens ledamöter att industriministern också i denna replik undvek att ta upp frågan om vad riksdagen kommer att få för inflytande och möjligheter att påverka NCB-frågan – med den uppläggning som regeringen tydligen har valt i denna fråga. Jag trodde inte att regeringen hade varit med om att välja det här tillvägagångsättet, men av industriministerns svar verkar det som om industriministern och regeringen, tillsammans med NCB-ledningen, har gjort en uppläggning som tydligen syftar till att undandra partierna deras rätt och möjligheter att sakk diskutera NCB-frågan. Det är ett mycket dystert svar som har lämnats i Sveriges riksdag i dag. Jag vill på den punkten bara göra den deklarationen, än en gång, att socialdemokraterna uppmanar regeringen och industriministern att utan dröjsmål vidta åtgärder, så att styrelsens beslut icke verkställs. Det vore stor skandal om regeringen inte såg till att riksdagen får riktiga förutsättningar att sakbehandla NCB-frågan.

Här är det fråga om den demokratiska processen, och jag har utgått från att det är det viktigaste som vi har att värna om i vår demokrati – att vi är måna

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

Fredagen den
23 januari 1981

*Om utvecklings-
möjligheterna för
vissa enheter inom
NCB*

om att följa de spelregler som läggs fast i Sveriges grundlag och de spelregler som vi har varit vana vid i arbetet mellan regering och riksdag. Nu har den borgerliga trepartiregeringen i sin i många avseenden underliga regeringspolitik fört in ett nytt moment i regeringsarbetet och dess förhållande till Sveriges riksdag, nämligen att omöjliggöra för riksdagen att påverka frågorna. Det hela blir bara en skenbehandling av sakfrågorna. Vi måste från socialdemokratiskt håll protestera mot den uppläggnen.

Får jag sedan, herr talman, ta upp industriministerns resonemang om konkursfrågan. Jag är tacksam för att jag har fått detta tillfälle. Jag har nämligen sett i bladen att industriministern varit ute och på samma onyanserade sätt som han gjorde här i talarstolen nyss tagit upp socialdemokratiens inställning i den här frågan.

Jag vill inför riksdagens ledamöter slå fast att varken jag eller någon annan företrädare för socialdemokratin har förordat konkursalternativet – inte någon av oss! Vad vi sade var, att vi med spänning avvaktade regeringens förslag. Och vi hade så mycket större anledning att göra det, eftersom regeringspartierna hade var sitt förslag i NCB-frågan. Regeringspartierna lade fram olika förslag. Och nu säger herr Åsling: Det var inte bara socialdemokratiens företrädare som nämnde ordet konkurs. Det gjorde också folk från näringslivet och fackliga representanter. Men då har industriministern, herr talman, alltså mage att i Sveriges riksdag låta bli att nämna den som verkligen var den främste företrädaren för konkursalternativet. Det var ju, herr Åsling, Sveriges ekonomiminister Gösta Bohman. Det var herr Åslings kollega i regeringen som förordade konkurs! Och det var det oansvariga talet från landets ekonomiminister som kom att ställa till stora problem för NCB och, förmodar jag, också för regeringens möjligheter att lösa frågan. Men varför har inte industriministern haft någon diskussion med Gösta Bohman på den här punkten? Varför har inte industriministern offentligt tagit Gösta Bohman i örat för att han värdslöst gick ut och krävde att NCB skulle försättas i konkurs? Ett sådant krav framförde varken jag eller någon annan representant för det socialdemokratiska partiet.

Vi sade: Vi vill se vad regeringen kommer med. En regerings uppgift är att regera och lägga fram förslag. Därför avvaktar vi från vårt håll med intresse vilket förslag de tre borgerliga partierna kommer att enas om. Och industriministern vet att det fordrades nattliga övningar. Diskussionerna föregicks av stor dramatik, och till slut kom man ut från kanslihuset en måndagsmorgon. Det var precis som kardinalerna gör när de skall välja påve, och det börjar ryka ur skorstenen som tecken på att valet är gjort. Man kom alltså ut en måndagsmorgon och sade: Nu har vi kommit överens om en lösning. Men kom inte och säg att kravet på konkurs kom från oppositionen! Det kom från regeringen.

Anf. 31 LILLY HANSSON (s):

Herr talman! När industriministern nu framhäver den företagsekonomiska biten så hårt vill jag bara påminna om vad riksdagen framhöll då den beställde en förutsättningslös utredning för Hörnefors del – den som

regeringen inte har tagit någon hänsyn till. Där stod det nämligen att det inte enbart var företagsekonomiska hänsyn som skulle tas, utan att också samhällsekonomiska, regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska hänsyn skulle ges hög prioritet. Jag hoppas att industriministern har detta i åtanke när man nu, enligt vad jag kan förstå, är inne i slutskrivningen av propositionen. Om den inte redan är färdig, bör det rimligen gå att ändra den på vissa punkter.

När det sedan gäller frågan om konkurs och Thage Petersons förmodade uttalande i den frågan vill jag bara, mot bakgrund av det som Thage Peterson har framhållit här i talarstolen, säga att jag inte har någon som helst anledning att ta avstånd från vad han har sagt, utan jag ställer mig helt bakom hans synpunkter i det här fallet.

Anf. 32 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! I formalfrågan – alltså om riksdagens inflytande – vill jag som en konklusion av debatten här säga att det är beklagligt om en vidare allmänhet av Thage Petersons inlägg skulle få intrycket att oppositionen vill kringgärda en företagsstyrelsens arbete med helt nya restriktioner, som inte har sin grund i aktiebolagslagen eller andra förordningar som reglerar företagets verksamhet, och alltså skulle införa nya, oskrivna regler. Det måste i så fall i stället bli fråga om ett lagstiftningsinitiativ.

Utifrån de regler som nu gäller – det här är ju en principiellt allvarlig fråga, eftersom en styrelsens och en företagslednings ansvar enligt aktiebolagslagen är mycket precist formulerat – måste då sägas att NCB-styrelsen bara har gjort vad som varit dess skyldighet som ekonomiskt ansvarig för NCB:s verksamhet: Jag protesterar bestämt mot försöken att misstänkliggöra NCB-styrelsens agerande. Ingenting i MBL-förhandlingarna innebär ett föregripande av riksdagens beslut, utan det är först när MBL-förhandlingar skall verkställas som den diskussionen och det avgörandet kommer; det ber jag Thage Peterson notera. – Jag tycker alltså att den formella diskussionen här borde vara klarlagd.

Sedan är det då frågan, om MBL-processen på något sätt skadar företaget, och där vågar jag mig på att säga att den inte gör det. MBL-förhandlingar har man tidigare haft. Jämfört med hela den här diskussionen om konkursen är det ställt utom tvivel att dessa MBL-förhandlingar inte skadar företaget. Konkursdiskussionen var förödande för NCB och i viss mån också för tilltron till den svenska statens beredvillighet att ta sitt ansvar för de statsägda företagen. Efter allt vad som har förevarit vore det nog på sin plats med en principdeklaration från Thage Peterson i hans egenskap av oppositionens näringspolitiska företrädare, innebärande att han delar min uppfattning, att statliga företag med näringspolitiska och sysselsättningspolitiska uppgifter icke kan tillåtas att gå i konkurs och att den diskussionen över huvud taget är orimlig.

Vi skall inte gå vidare i den här diskussionen – den har väl vid det här laget närmast historiskt och akademiskt intresse – men faktum är att man allmänt tog fasta på Thage Petersons omdöme i ett pressuttalande när han sade att

man hade tre alternativ, varav ett var konkurs, och att man inte uteslöt en konkurs. Det fick en mycket besvärande effekt. I fackföreningsrörelsen, t. ex. i Ådalen, mottogs det med bestörtning, och t. o. m. det socialdemokratiska partiorganet i Ådalen, Nya Norrland, fick anledning att med skärpa reagera på ett sätt som annars inte är vanligt i A-pressen. Det finns många klara bevis för att oppositionen här var ute på ett gungfly. Ett uttalande om konkurs är lika tokigt oavsett om det är ekonomiministern eller vilken annan som helst som gör det. Om jag får tillåta mig att ge Thage Peterson ett råd, skulle det vara att inte nu försöka fly undan den här debatten och gå bakom andra, utan klart deklarerat att detta var ett misstag, som fick förödande konsekvenser och vars konsekvenser för vissa statliga företag fortfarande är uppenbara. Låt oss rensa upp i den här frågan och sedan se framåt och gå vidare!

Jag utgår från att Lilly Hansson – som med en tränad parlamentarikers hela insikt betonade att det var just inlägget här *i dag* av Thage Peterson som hon anslöt sig till – underförstått menade att de tidigare inläggen när det gällde den här frågan varit ganska betänkliga.

Anf. 33 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Får jag bara som svar på det som industriministern senast sade säga följande.

Jag flyr verkligen inte undan mina olika politiska uttalanden; dem står jag för, och jag står också för mina uppfattningar. Ibland är det däremot litet si och så med industriministern på den punkten. Däremot protesterar jag när jag pådyvlas yttranden eller uppfattningar som jag icke har gett uttryck åt.

Jag kan möjligen med en viss tillfredsställelse notera att industriministern tillmäter oppositionen och dess företrädare större betydelse än vad han tycks tillmäta regeringsbrodern moderata samlingspartiet och dess främsta företrädare Gösta Bohman, eftersom han är så angelägen att i den här frågan få deklARATIONER från socialdemokratin men inte tycks ha motsvarande behov när det gäller moderata samlingspartiet och landets ekonomiminister. Detta är någonting som jag tycker verkligen borde uppmärksammas vid bedömningen av hurdant samarbetet inom den nuvarande flerpartiregeringen möjligen kan vara.

6 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1980/81:489–496 till konstitutionsutskottet

1980/81:497–500 till finansutskottet

1980/81:501–510 till skatteutskottet

1880/81:511–516 till justitieukskottet

1980/81:517 och 518 till lagutskottet

1980/81:519 och 520 till utrikesutskottet

1980/81:521–524 till försvarsutskottet

1980/81:525–529 till socialförsäkringsutskottet

1880/81:530–538 till socialutskottet
1980/81:539–544 till kulturutskottet
1980/81:545–561 till utbildningsutskottet
1980/81:562–578 till trafikutskottet
1980/81:579–591 till jordbruksutskottet
1980/81:592–605 till näringsutskottet
1980/81:606–625 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:626–636 till civilutskottet
1980/81:637 till utrikesutskottet
1980/81:638 till näringsutskottet
1980/81:639 till socialutskottet
1980/81:640 till näringsutskottet
1980/81:641 till jordbruksutskottet
1980/81:642 till lagutskottet
1980/81:643 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:644 till näringsutskottet

7 § Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställningarna 1980/81:84–86

8 § Återkallelse av motioner

Anf. 34 TALMANNEN:

Iskrivelse den 23 januari 1981 har Lars Werner m. fl. återkallat följande av honom m. fl. väckta motioner:

1979/80:176 om förstatisering av krigsmaterielindustrin
1979/80:451 om utbyggnad av barnomsorgen
1979/80:1451 om kontroll av företagskoncentration
1979/80:1529 om hälso- och sjukvården
1979/80:1545 om förbud mot direktverkande elvärme

Jag har därför avskrivit dessa motioner.

Skrivelsen lades till handlingarna.

9 § Omflyttning på föredragningslistan

Anf. 35 TALMANNEN:

Jag får meddela att på måndagens föredragningslista sätts propositionerna 100 och 101 sist.

10 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1980/81:645 av *Sven Andersson m. fl.* om grundlagsskyddad näringsfrihet
1980/81:646 av *Margareta Andrén* och *Bonnie Bernström* om vidgade

10 Riksdagens protokoll 1980/81:62–66

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

*Återkallelse av
motioner*

*Omflyttning på
föredragningslistan*

- möjligheter för utlandssvenskar att delta i allmänna val
- 1980/81:647 av *Bertil Fiskesjö m. fl.* om beslutsordningen vid lika röstetal i riksdagen
- 1980/81:648 av *Filip Fridolfsson m. fl.* om åtgärder mot publicitetsskador
- 1980/81:649 av *Egon Jacobsson* och *Kurt Ove Johansson* om översyn av den centrala samhällsförvaltningen
- 1980/81:650 av *Hilding Johansson m. fl.* om sekretessen rörande uppgifter i produktkontrollregistret
- 1980/81:651 av *Hilding Johansson m. fl.* om rösträtten för invandrare som inte är svenska medborgare, m. m.
- 1980/81:652 av *Hilding Johansson m. fl.* om vidgad rätt för kommuner att delta i opinionsyttringar och solidaritetsaktioner
- 1980/81:653 av *Hilding Johansson m. fl.* om slopande av uttrycket "allmänna inrättningar" i lagstiftningen
- 1980/81:654 av *Sven Johansson* om moratorium för försäljning av videogram samt obligatorisk förhandsgranskning av videofilm
- 1980/81:655 av *Karl Leuchovius* om suppleanter för församlingsdelegerade
- 1980/81:656 av *Erik Olsson* och *Tore Nilsson* om ansvaret för radio- och TV-program
- 1980/81:657 av *Martin Olsson* om ändrade bestämmelser rörande prövning av kommunalbesvär
- 1980/81:658 av *Claes Elmstedt m. fl.* om lantbrukets creditsituation
- 1980/81:659 av *Ing-Marie Hansson m. fl.* om statens stöd till näringslivet
- 1980/81:660 av *Stig Josefson m. fl.* om räntekravet på affärsverken
- 1980/81:661 av *Stig Josefson m. fl.* om redovisningen av in- och utbetalningar av kommunala skattemedel
- 1980/81:662 av *Margareta Andrén* och *Elver Jonsson* om tillämpning av trafikbrottslagstiftningen på båttrafik
- 1980/81:663 av *Sten Svensson* och *Bengt Wüthom* om företagens uppgiftslämnande
- 1980/81:664 av *Lars-Ingvar Sörenson m. fl.* om SJ:s investeringsplan för 1981-1991
- 1980/81:665 av *Rolf Clarkson m. fl.* om rättsskyddet vid taxeringsrevision
- 1980/81:666 av *Kerstin Ekman* och *Kersti Swartz* om ändring av lagen om handel med rusdrycker
- 1980/81:667 av *Erik Hovhammar m. fl.* om lättnader i beskattningen av familjeföretag
- 1980/81:668 av *Erik Hovhammar m. fl.* om aktiesparandet
- 1980/81:669 av *Linnea Hörlnén* om viss ändring i lagen om investeringsfonder
- 1980/81:670 av *Sven Johansson* om lindrigare beskattning av extrainkomster
- 1980/81:671 av *Sven Johansson* om avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnader för privat barntillsyn
- 1980/81:672 av *Göte Jonsson* om beskattningen av arbetande kapital i

- rörelse
- 1980/81:673 av *Marianne Karlsson* om beskattningen av inkomst från uppfinning
- 1980/81:674 av *Kjell Mattsson* och *Rune Torwald* om viss begränsning av avdraget för räntekostnader vid inkomsttaxeringen
- 1980/81:675 av *Per-Axel Nilsson* och *Torsten Gustafsson* om stationering av utsjöbevakningsfartyg på Gotland
- 1980/81:676 av *Sven-Erik Nordin m. fl.* om avskrivningsreglerna för skogsbilvägar
- 1980/81:677 av *Hans Pettersson* i Helsingborg och *Bengt Silfverstrand* om organisationen av passkontrollen
- 1980/81:678 av *Eric Rejdnell* och *Eric Enlund* om stationering av utsjöbevakningsfartyg på Gotland
- 1980/81:679 av *Eric Rejdnell m. fl.* om beskattningen av vissa gåvor till anställda
- 1980/81:680 av *Sten Svensson m. fl.* om momsbefriad försäljning på flygplatser
- 1980/81:681 av *Torsten Gustafsson* och *Per-Axel Nilsson* om kriminalvårdsanstalten i Lärbro
- 1980/81:682 av *Sven Johansson m. fl.* om rehabilitering av intagna i kriminalvårdsanstalt
- 1980/81:683 av *Sixten Pettersson* och *Allan Åkerlind* om rätt för polisman att beslagta kniv
- 1980/81:684 av *Lars Werner m. fl.* om reformer inom kriminalvården
- 1980/81:685 av *Sture Ericson m. fl.* om finansiering av den obligatoriska trafikförsäkringen med drivmedelsskatterna
- 1980/81:686 av *Torsten Gustafsson m. fl.* om skatters och allmänna avgifters förmånsrätt vid konkurs
- 1980/81:687 av *Marianne Karlsson* om översyn av mönsterskyddslagen
- 1980/81:688 av *Marianne Karlsson* om pantsättning av patent
- 1980/81:689 av *Blenda Littmarck* om fastställande av faderskap
- 1980/81:690 av *Lars-Erik Lövdén* och *Kurt Ove Johansson* om besittningsskyddet för hyresgäster vid exekutiv försäljning av fast egendom
- 1980/81:691 av *Görel Bohlin* och *Kerstin Andersson* i Hjärtum om bundet bistånd knutet till svensk produktion
- 1980/81:692 av *Maj Britt Theorin m. fl.* om ändrade villkor för vapenexport
- 1980/81:693 av *Ulla Tillander* om översyn av Sveriges utlandsrepresentation
- 1980/81:694 av *Lars Werner m. fl.* om kärnvapenfria zoner
- 1980/81:695 av *Mårten Werner* om en utvärdering av svenska u-hjälpsinsatser
- 1980/81:696 av *Kerstin Ekman m. fl.* om ändrade regler för utbildningspremier inom försvaret
- 1980/81:697 av *Anders Gernandt m. fl.* om skydd mot kemiska och biologiska stridsmedel

- 1980/81:698 av *Eric Holmqvist m. fl.* om beställningar av krigsmateriel
- 1980/81:699 av *Filip Johansson och Curt Boström* om upphandlingen för försvaret
- 1980/81:700 av *Lars Werner m. fl.* om omorganisation av den militära underrättelsetjänsten
- 1980/81:701 av *Lars Werner m. fl.* om sänkta anslag till det militära försvaret
- 1980/81:702 av *Bonnie Bernström* om reglerna för föräldrapenning vid adoption
- 1980/81:703 av *Bonnie Bernström* om föräldraförsäkringen
- 1980/81:704 av *Ann-Cathrine Haglund m. fl.* om införande av vårdnadsersättning för förskolebarn
- 1980/81:705 av *Stig Josefson m. fl.* om gränsdragningen mellan arbetstagare, uppdragstagare och rörelseidkare inom socialförsäkringen
- 1980/81:706 av *Stig Josefson m. fl.* om ändrade regler för beräkning av sjukpenning
- 1980/81:707 av andre vice talmannen *Thorsten Larsson m. fl.* om översyn av sjukpenningförsäkringen
- 1980/81:708 av *Gullan Lindblad och Sonja Rembo* om villkoren för rätt till hustrutillägg
- 1980/81:709 av *Eric Rejdnell m. fl.* om uppbörden av arbetsgivaravgifter
- 1980/81:710 av *Sonja Rembo m. fl.* om ändringar i de sociala stödsystemen för att hindra missbruk av beroendeframkallande medel
- 1980/81:711 av *Ingrid Sundberg* om rätten till föräldrapenning
- 1980/81:712 av *Elis Andersson m. fl.* om dagstidningar för synskadade
- 1980/81:713 av *Margareta Andrén och Bertil Dahlén* om översyn av ögonläkarutbildningen
- 1980/81:714 av *Elisabeth Fleetwood och Ann-Cathrine Haglund* om huvudmannaskapet för fritidshemmen
- 1980/81:715 av *Anders Gernandt m. fl.* om rätten att fritt saluföra vissa kosttillskott
- 1980/81:716 av *Olle Göransson och Kurt Hugosson* om hybrid-DNA-tekniken
- 1980/81:717 av *Birgitta Hambraeus m. fl.* om översyn av yrkesinspektionens verksamhet
- 1980/81:718 av *Margot Håkansson m. fl.* om intensifierad hälsoupplýsning
- 1980/81:719 av *Erik Olsson m. fl.* om förebyggande hälsovård
- 1980/81:720 av *Sixten Pettersson* om användningen av leverprov för att spåra alkoholsjukdomar
- 1980/81:721 av *Sten Svensson och Bengt Wittbom* om inriktningen av arbetsmiljöpolitiken
- 1980/81:722 av *Mårten Werner m. fl.* om information till abortsökande
- 1980/81:723 av *Lena Öhrsvik och Iris Mårtensson* om åtgärder för att bryta de dövblindas isolering
- 1980/81:724 av *Lahja Exner m. fl.* om barnprogrammen på invandrarspråk i radio och TV

1980/81:725 av *Sven Johansson* om ökat utbud av kristna program i radio och TV

1980/81:726 av *Sven Johansson* och *Martin Olsson* om fler textade TV-program

1980/81:727 av *Blenda Littmarck* och *Anita Bråkenhielm* om åtgärder för att bevara en gemensam sång- och lektradition

1980/81:728 av *Lars-Ingvar Sörenson m. fl.* om stöd till konsthantverkare

1980/81:729 av *Lars Werner m. fl.* om Sveriges Radios verksamhet

1980/81:730 av *Lars Werner m. fl.* om litteraturstödet

1980/81:731 av *Mårten Werner* om förbud mot amatörboxning

1980/81:732 av *Ylva Annerstedt* om fortsatt utbyggnad av högskoleutbildningen i Södertälje

1980/81:733 av *Ylva Annerstedt* om försöksverksamhet med syo i förskolan och på lågstadiet

1980/81:734 av *Görel Bohlin* om viss undervisning för vuxna invandrare

1980/81:735 av *Ulla Ekelund* om läkarutbildningen

1980/81:736 av *Arne Gadd* om inrättande vid Uppsala universitet av en professur i datalogi

1980/81:737 av *Anders Gernandt m. fl.* om alternativa metoder till djurförsök

1980/81:738 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Birgitta Rydle* om ökade möjligheter för flickor att studera vid idrottsgymnasier

1980/81:739 av *Ing-Marie Hansson m. fl.* om forskning och forskarutbildning

1980/81:740 av *Lars Hedfors m. fl.* om lokalisering till högskolan i Växjö av sjukgymnastutbildning

1980/81:741 av *Lars Hedfors m. fl.* om lokalisering till Tingsryd av utbildning i plastteknik

1980/81:742 av *Einar Larsson m. fl.* om skogsutbildning vid lantbruksskolorna

1980/81:743 av *Gullan Lindblad m. fl.* om högre teknisk utbildning i Karlstad

1980/81:744 av *Joakim Ollén* och *Rune Rydén* om högskolans institutionella organisation och administration

1980/81:745 av *Ingrid Sundberg* om lika rätt för skolmogna sexåringar att få börja skolan

1980/81:746 av *Ingrid Sundberg* och *Olle Aulin* om avveckling av högskolans regionstyrelser

1980/81:747 av *Mårten Werner m. fl.* om kristendom som självständigt skolämne

1980/81:748 av *Jan-Eric Virgin* och *Sven Eric Lorentzon* om skogsskötsel i lantbruksutbildningen

1980/81:749 av *Tage Adolfsson* och *Rolf Clarkson* om tidsintervallen för besiktning av brandförsvarets fordon

1980/81:750 av *Karl Björzén* och *Ann-Cathrine Haglund* om höjning av åldersgränsen för mopedkörning

- 1980/81:751 av *Lennart Brunander m. fl.* om intagning av järnvägslinjen Falköping–Landeryd i SJ:s riksnät
- 1980/81:752 av *Lennart Brunander m. fl.* om intagning av järnvägslinjen Borås–Varberg i SJ:s riksnät
- 1980/81:753 av *Sture Ericson* och *Håkan Strömberg* om bättre service åt hörselskadade tågresenärer
- 1980/81:754 av tredje vice talmannen *Karl Erik Eriksson* om förbättrat reflexskydd för cyklister
- 1980/81:755 av *Margareta Gard m. fl.* om översyn av transportstödet
- 1980/81:756 av *Sven Henricsson* om anläggande av ett industrispår mellan Örnsköldsvik och Husum
- 1980/81:757 av *Eivor Nilson* och *Stina Eliasson* om kommunikationerna till primära rekreationsområden
- 1980/81:758 av *Kjell Nilsson m. fl.* om viss trafiksäkerhetsforskning
- 1980/81:759 av *Birger Rosqvist m. fl.* om utredning av fartygsolyckor
- 1980/81:760 av *Roland Sundgren m. fl.* om användning av Västerås/Hässlö som alternativflygplats
- 1980/81:761 av *Ivan Svanström* om ökad användning av tåg vid färd till och från skolan
- 1980/81:762 av *Daniel Tarschys m. fl.* om järnvägsnätet i sydvästra Stockholmsregionen
- 1980/81:763 av *Ulla Tillander* och *Paul Grabö* om statsbidrag till eldrivna bussar
- 1980/81:764 av *Ulla Tillander* om statsbidrag för cykelleder
- 1980/81:765 av *Ulla Tillander* om upprustning av västkustbanan
- 1980/81:766 av *Lars Werner m. fl.* om upprustning av SJ
- 1980/81:767 av *Lena Öhrsvik m. fl.* om förbud mot vissa fartygstransporter i Kalmarsund
- 1980/81:768 av *Anna Eliasson m. fl.* om åtgärder mot försurning av mark och vatten
- 1980/81:769 av *Anders Gernandt m. fl.* om förbud mot import av sälskinn
- 1980/81:770 av *Anders Gernandt m. fl.* om förbud mot vissa djurförsök
- 1980/81:771 av *Olle Grahn* och *Kerstin Anér* om ett naturreservat på Sydbillingen
- 1980/81:772 av *Pär Granstedt m. fl.* om användningen av multrum
- 1980/81:773 av *Eric Hägelmark* om effektivisering av diknings- och avvattningsföretag
- 1980/81:774 av *Eric Hägelmark* om bidrag från naturkatastrofanslaget till ägare av bostadsfastigheter
- 1980/81:775 av *Per Israelsson* om ökat stöd till hårt skuldsatta jordbrukare
- 1980/81:776 av *Karl Leuchovius m. fl.* om omhändertagandet av hushållsavfall
- 1980/81:777 av *Erik Olsson m. fl.* om ökad reproduktion av lax och havslaxöring
- 1980/81:778 av *Bengt Silfverstrand* och *Grethe Lundblad* om ett gränsvärde

- för nitrathalten i dricksvatten, m. m.
- 1980/81:779 av *Ingrid Sundberg* och *Joakim Ollén* om samarbete med Danmark rörande åtgärder mot vissa luftföroreningar
- 1980/81:780 av *Sten Svensson* och *Karl Leuchovius* om fiskevårdsområden
- 1980/81:781 av *Sten Svensson* och *Karl Leuchovius* om rätten till ersättningsmark m. m. vid bildande av naturreservat
- 1980/81:782 av *Jan-Eric Virgin* och *Erik Olsson* om begränsning av körning med skoter i skog och mark
- 1980/81:783 av *Sven Andersson* och *Hans Petersson* i Röstånga om viss företagskontroll
- 1980/81:784 av *Lennart Bladh m. fl.* om användning av torv som bränsle i värmeverk
- 1980/81:785 av *Maja Bäckström m. fl.* om den svenska batteriproduktionen
- 1980/81:786 av *Christer Eirefelt* och *Bonnie Bernström* om de regionala utvecklingsfondernas företagservice, m. m.
- 1980/81:787 av *Kerstin Ekman* och *Rolf Sellgren* om översyn av den statliga kontroll- och provningsverksamheten
- 1980/81:788 av *Pär Granstedt m. fl.* om varvtalsreglering av elektriska motorer
- 1980/81:789 av *Pär Granstedt m. fl.* om den småskaliga elproduktionen
- 1980/81:790 av *Ing-Marie Hansson m. fl.* om förläggning av ett energiinstitut till Gävle
- 1980/81:791 av *Lars Hedfors m. fl.* om utnyttjande av torv i energiproduktionen
- 1980/81:792 av *Kurt Ove Johansson m. fl.* om en svensk gasteknologi
- 1980/81:793 av *Sven Johansson m. fl.* om stöd åt uppfinnare
- 1980/81:794 av *Marianne Karlsson* om koncession för naturgasledning
- 1980/81:795 av *Bengi Kindbom m. fl.* om alternativ användning av Ranstadsverket
- 1980/81:796 av *Eivor Marklund* om fullföljande av det s. k. Jokkmokksprojektet
- 1980/81:797 av *Kjell Mattsson* och *Märta Fredrikson* om slutförvaringen av utbränt kärnbränsle
- 1980/81:798 av *Iris Mårtensson m. fl.* om återinförande av ett tobaksmonopol
- 1980/81:799 av *Margit Odelsparr m. fl.* om lokalisering till Norrbotten av de centrala förvaltningarna för ASSI och LKAB
- 1980/81:800 av *Hans Petersson* i Röstånga *m. fl.* om krav på legitimation vid användande av kontokort
- 1980/81:801 av *Birger Rosqvist m. fl.* om Oskarshamnsverkets Kraftgrupp AB:s krav på ersättning för förseningskostnader
- 1980/81:802 av *Rolf Rämgård* om "frikort" för seriösa företag
- 1980/81:803 av *Ivan Svanström* och *Ulla Ekelund* om odling av julgranar i kraftledningsgator, m. m.
- 1980/81:804 av *Margaretha af Ugglas* och *Per Westerberg* om börsintroduk-

- tion av företag i Statsföretagsgruppen, m. m.
- 1980/81:805 av *Lars Werner m. fl.* om förhindrande av planerade nedläggningar inom NCB
- 1980/81:806 av *Lars Werner m. fl.* om riktlinjer för en industriell förnyelse
- 1980/81:807 av *Jan-Eric Virgin* och *Sven Munke* om lantbrukets bränsleförsörjning
- 1980/81:808 av *Bengt Wittbom* och *Anders Högmark* om företagarentresset i de regionala utvecklingsfonderna
- 1980/81:809 av *John Andersson* om åtgärder för att trygga sysselsättningen i Västerbottens inland
- 1980/81:810 av *Ylva Annerstedt* om yrkesvägledare och arbetsvårdare
- 1980/81:811 av *Ylva Annerstedt* om tillgång till arbetspsykologisk service för arbetstagare och arbetsgivare inom lönebidragssystemet
- 1980/81:812 av *Bertil Danielsson* och *Ewy Möller* om regionalpolitiskt stöd till turistnäringen
- 1980/81:813 av tredje vice talmannen *Karl Erik Eriksson* om vissa åtgärder mot viltolyckor
- 1980/81:814 av *Karin Flodström m. fl.* om ändrad stödområdesindelning inom Örebro län
- 1980/81:815 av *Filip Fridolfsson m. fl.* om förbud mot blockad av enmansföretag m. m.
- 1980/81:816 av *Torsten Gustafsson* och *Per-Axel Nilsson* om kommunala industrilokaler på Gotland
- 1980/81:817 av *Margot Håkansson m. fl.* om stödåtgärder för Blekinge län
- 1980/81:818 av *Eric Hägelmark m. fl.* om arbetsdomstolens sammansättning m. m.
- 1980/81:819 av *Börje Hörnlund* om stödområdesindelningen
- 1980/81:820 av *Sven Johansson* om flyktingpolitiken
- 1980/81:821 av *Eric Jönsson m. fl.* om sysselsättningen i Malmöregionen
- 1980/81:822 av *Anders Björck* om avgiftsfinansierad arbetsförmedling
- 1980/81:823 av *Anna-Greta Leijon m. fl.* om arbetsgivares rätt att vid konflikt innehålla redan intjänad lön
- 1980/81:824 av *Gullan Lindblad* och *Margareta Gard* om ökade möjligheter till arbete för partiellt arbetsföra
- 1980/81:825 av *Eivor Nilson* och *Stina Eliasson* om lokalisering till Sveg av ett industricentrum
- 1980/81:826 av *Margit Odelsparr m. fl.* om slopande av reseersättning till arbetssökande från Finland
- 1980/81:827 av *Sten Svensson* och *Margaretha af Ugglas* om bättre möjligheter för industrin att rekrytera och utbilda ungdomar
- 1980/81:828 av *Sten Svensson* och *Bengt Wittbom* om den fackliga vetorätten enligt medbestämmandelagen
- 1980/81:829 av *Sten Svensson m. fl.* om provanställning för vissa arbetssökande

- 1980/81:830 av *Sten Svensson m. fl.* om chefstillsättningar utan förhandlingar med fackliga organisationer
- 1980/81:831 av *Lars Werner m. fl.* om förbud mot innehållande av lön under pågående konflikt, m. m.
- 1980/81:832 av *Lars Werner m. fl.* om en utvecklingsplan för Norrbotten
- 1980/81:833 av *Olle Östrand m. fl.* om översyn av regionalpolitiken
- 1980/81:834 av *Bertil Danielsson m. fl.* om fukt- och mögelskador i byggnader
- 1980/81:835 av *Pär Granstedt m. fl.* om energibesparande ventilationssystem
- 1980/81:836 av *Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén* om ändrade regler för värdering av saneringsfastigheter
- 1980/81:837 av *Kjell Mattsson och Märta Fredrikson* om prövningen av lokalisering av anläggningar för uranhantering
- 1980/81:838 av *Mona S:t Cyr m. fl.* om stimulans till flergenerationsboende
- 1980/81:839 av *Margot Wallström m. fl.* om ungdomars situation på bostadsmarknaden
- 1980/81:840 av *Hilding Johansson m. fl.* om ändrad brottsbeskrivning för hets mot folkgrupp
- 1980/81:841 av *Hilding Johansson m. fl.* om ändrad ansvarsbestämmelse i tryckfrihetsförordningen för hets mot folkgrupp
- 1980/81:842 av *Per Stenmarck* om en plan för personalbesparingar inom statliga myndigheter
- 1980/81:843 av *Per Stenmarck* om avskaffande av barnmiljörådet
- 1980/81:844 av *Per Stenmarck* om avskaffande av statens ungdomsråd och barnfilmrådet
- 1980/81:845 av *Sven Johansson* om alkoholpolitiken
- 1980/81:846 av *Sven Johansson* om försäkringsansvaret vid olyckor under alkohelpåverkan
- 1980/81:847 av *Raul Blücher* om en utvecklingsplan för industrin i Värmlands län, m. m.
- 1980/81:848 av *Raul Blücher* om statligt stöd till vissa fackliga studiecirkular
- 1980/81:849 av *Raul Blücher* om ökat bostadsbyggande i Värmlands län
- 1980/81:850 av *Raul Blücher* om jordbruksnäringen i Värmland, m. m.
- 1980/81:851 av *Eric Holmqvist m. fl.* om energipolitiska åtgärder, m. m.
- 1980/81:852 av *Eric Holmqvist m. fl.* om upprättande av skogsbruksplaner, m. m.
- 1980/81:853 av *Eric Holmqvist m. fl.* om ökat bostadsbyggande, m. m.
- 1980/81:854 av *Eric Holmqvist m. fl.* om utformningen av det regionalpolitiska stödet, m. m.
- 1980/81:855 av *Eric Holmqvist m. fl.* om bibehållande av militärförbanden i Skåne
- 1980/81:856 av *Eric Holmqvist m. fl.* om ett internationellt universitet för marin vetenskap och teknik

1980/81:857 av *Oswald Söderqvist* om åtgärder för att ersätta bortfallet av arbetstillfällena i Forsmark
1980/81:858 av *Oswald Söderqvist* om oljelagringsanläggningen i Hargshamn

11 § Anmälan av interpellation

Anmälades och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 22 januari

1980/81:87 av *Åke Wictorsson* (s) till jordbruksministern om jordbrukspolitiken:

Den borgerliga regeringens ekonomiska politik har havererat. Snabbt stigande budgetunderskott, en växande brist i våra utrikes affärer, en historiskt sett enorm inflation och nu senast en räntehöjning som lett till ett för vårt land unikt högt ränteläge bekräftar detta.

Effekterna drabbar medborgarna hårt på en rad områden. Snabbt stigande levnadskostnader och sjunkande reallöner leder till en snabb sänkning av befolkningens levnadsstandard. Vissa grupper drabbas särskilt hårt. Det gäller barnfamiljer och andra som har begränsade ekonomiska tillgångar och som inte kan skydda sig med inflationssäkrade placeringar, men också hårt skuldsatta småhusägare och jordbrukare.

Mot denna bakgrund framstår den borgerliga regeringens jordbrukspolitik såsom den fastlades 1977 som ett misslyckande. Den borgerliga majoriteten genomdrev då följande mål för jordbrukspolitiken, i strid med uppfattningen hos en över partigränserna enig jordbruksutredning, så gott som alla remissinstanser och socialdemokraterna:

Ett huvudsyfte med jordbrukspolitiken bör vara att tillförsäkra dem som är sysselsatta inom jordbruket i alla delar av landet en ekonomisk och social standard som är likvärdig med den andra grupper uppnår.

Detta innebär att den borgerliga majoriteten som huvudmål för jordbrukspolitiken angav jordbrukarnas inkomster i stället för det mål som tidigare gällt, nämligen en för vårt land tryggad livsmedelsförsörjning. Ändringen av målinriktningen fick dock snarast symbolisk karaktär, eftersom den inte följdes av någon nämnvärd förändring av det regelsystem som styr jordbrukspolitiken. Snarast var det en gest mot de borgerliga väljarna för att visa den nya borgerliga regeringens handlingskraft på detta område. Man flyttade in valaffischernas paroller i en regeringsproposition utan att följa upp dessa med konkreta åtgärder.

De samlade effekterna av den borgerliga regeringens ekonomiska politik har i själva verket visat sig vara ett direkt hot mot många jordbrukare och ett livskraftigt jordbruk i vårt land. Samtidigt har konsumenterna som en följd

av denna politik fått vidkännas snabbt stigande livsmedelspriser.

För jordbruket innebär den förda ekonomiska politiken och de ständiga räntehöjningarna att de jordbrukare som etablerat sig under senare år till höga kostnader nu hotas av risken att få gå ifrån sina gårdar i den mån de inte har tillgång till ett stort eget kapital.

Redan före den senaste räntehöjningen hade 2 000 jordbrukare tvingats att söka särskilt räntestöd för att klara av sin situation. Veckans räntehöjning innebär att all investeringsverksamhet stoppas inom jordbruket, eftersom inga investeringar kan bli lönsamma med nuvarande ränteläge. Räntehöjningen innebär också att tusentals jordbruk försätts i en akut ekonomisk kris, då räntorna på redan tagna lån stiger med åtskilliga tiotal tusen kronor per år. För dessa jordbruk är risken stor att tvingas i konkurs. Redan före den senaste ränteändringen hade mellan 10 och 20 jordbruk tvingats i konkurs. Nu kommer detta antal att snabbt stiga.

För vårt land är det tämligen unikt att jordbrukare tvingas i konkurs. Före den borgerliga regeringens tid var detta en i stort sett okänd företeelse. Mot denna bakgrund torde den under 1960- och 1970-talen förda socialdemokratiska jordbrukspolitiken te sig förmånlig, därför att den var en del av en sammanhållen och effektiv ekonomisk politik.

Redan tidigare har möjligheterna för unga att etablera sig inom jordbruksnäringen varit små, om dessa inte på ett eller annat sätt disponerat ett stort eget kapital. Det nuvarande ränteläget torde i realiteten helt omöjliggöra nyetableringar. Ur alla synpunkter är detta en djupt olycklig situation. Vi har behov av ett livskraftigt jordbruk som lockar unga människor till satsningar och utveckling på jordbrukets område, även om de inte disponerar ett stort ärvt kapital.

Den akuta situationen för de nyetablerade och för dem som tänker etablera sig som jordbrukare kan tänkas för en del komma att dölja det förhållandet att, trots svårigheterna för dessa grupper, en majoritet av jordbrukarna har etablerat sig under den socialdemokratiska regeringstiden och nu sitter i tryggt bo med förhållandevis låga kapitalkostnader. Deras gårdar har byggts upp till avsevärt lägre kostnader och i ett lågt, ofta fast ränteläge.

De gällande reglerna för jordbrukspriserförhandlingarna innebär, att jordbrukarna dels skall erhålla kompensation för inträffade kostnadsstegringar, dels garanteras en med jämförbara grupper likvärdig levnadsstandard. Nuvarande läge är i detta avseende närmast ohållbart. Det går inte att via livsmedelspriserna ge kompensation till de svårast tyngda jordbrukarna utan att detta ger oberättigade favörer till de jordbrukargrupper som inte har dessa svårigheter. Den successiva uppbyggnaden av kapital i ett jordbruksföretag under innehavarens aktiva tid skapar för avgående jordbrukare kapitalvinster som inte tillkommer andra grupper. De stora löntagarkollektiven upplever en successivt sjunkande levnadsstandard. Om det är med dessa grupper som jordbrukarna skall jämföras, innebär detta i nuvarande läge att också jordbrukarnas standard skall sjunka, samtidigt som de nyetablerade har behov av ökade inkomster för att klara företagen. För vår

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

Anmälan av interpellation

*Meddelande om
frågor*

jordbrukspolitik är detta en ny situation, som inte förutsetts vid skapandet av det nuvarande regelsystemet.

Särskilt allvarig är situationen för jordbruksarrendatorerna. Antalet arrenden har ökat successivt under den borgerliga regeringen. Arrendatorerna har inte samma möjligheter till förmånliga lån i hypoteksinrättningar etc., därför att de på grund av att de inte äger sina fastigheter saknar möjligheter till in-teckningslån. De har därför i större utsträckning än de jordbrukare som äger sina fastigheter tvingats till upplåning med rörliga, höga räntor.

Jordbrukets situation kräver snabba åtgärder inom den ekonomiska politiken för att hejda inflationen, sänka räntan och stabilisera vår ekonomi. En viktig del i detta är behovet av att utforma en jordbrukspolitik som bevarar och utvecklar svenskt jordbruk samtidigt som den inger förtroende hos både producenter och konsumenterna.

Under hänvisning till vad som anförts hemställer jag att till jordbruksministern få ställa följande frågor:

Vilka åtgärder avser jordbruksministern att vidta för att tillförsäkra konsumenterna rimliga livsmedelspriser samtidigt som vi får behålla ett livskraftigt och utvecklingsbart svenskt jordbruk?

Vilka åtgärder planeras för att den akuta situationen för hårt skuldtungda jordbrukare skall kunna klaras?

Vilka råd är jordbruksministern beredd att ge unga människor som, utan att ha ett stort eget kapital, önskar etablera sig som jordbrukare?

Hur ser jordbruksministern på det förhållandet att inflationen och spekulationsekonomin hotar att slå sönder grunderna för det system som reglerar jordbruksprisförhandlingarna?

Hur ser jordbruksministern på spännvidden i kostnadsläge mellan äldre, väletablerade, och nyetablerade, hårt skuldsatta jordbrukare?

Vilka åtgärder avser jordbruksministern att vidta för att stoppa spekulat-ionen med jordbruksmark och förhindra att vi får allt fler trottoarbön-der?

12 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 22 januari

1980/81:232 av *Karin Ahrland* (fp) till kommunikationsministern om SJ:s busstrafik mellan Sturup och Malmö:

SJ har koncession på busstrafiken till och från Sturup. Bussresan tar 35 minuter. Men SJ har lagt sin tidtabell så, att en resande ofta kan få lov att åka från Malmö 70 eller 75 minuter innan Stockholmsplanet går. Den som kommer från Stockholm måste ofta vänta 30 minuter innan bussen går till

Malmö.

Avser statsrådet att vidta någon åtgärd för att nå bättre effektivitet och samordning i det anförda fallet?

den 23 januari

1980/81:233 av *Olle Wästberg* i Stockholm (fp) till utrikesministern om offentliggörande av återstående handlingar rörande Raoul Wallenberg, m. m.:

I samband med Raoul Wallenberg-hearingen i Stockholm framlades ytterligare bevis för att Raoul Wallenberg levde efter den tidpunkt Sovjetunionen förklarat honom död.

Hur avser utrikesministern att fullfölja arbetet för att få Raoul Wallenberg frigiven?

När kommer resterande handlingar i Raoul Wallenberg-fallet att offentliggöras?

1980/81:234 av *Gullan Lindblad* (m) till arbetsmarknadsministern om verksamheten vid Samhällsföretag AB:

Enligt en artikel i SAF-tidningen har Samhällsföretag genom sin lönesättning indirekt varit orsaken till att sex personer nyligen blivit arbetslösa i Ambjörby i norra Värmland. Företaget, som annars hade planerat att utvidga sin verksamhet, flyttar nu till annan del av Värmland. Detta efter en vild strejk och uppsägningar från de anställda på grund av att Samhällsföretag kunde ge högre löner.

Andra liknande exempel på osund konkurrens från Samhällsföretags sida finns i Värmland. Och det är inte handikappade personer, som därmed fått chans till ett arbete! Norra Värmland har en synnerligen besvärlig arbetsmarknadssituation, och det är mycket olyckligt om Samhällsföretag skall konkurrera ut fria företag utan statliga subventioner. Hela Värmland kan ju inte bli en skyddad verkstad!

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern:

Vilka åtgärder ämnar arbetsmarknadsministern vidta för att förhindra sådan osund konkurrens från Samhällsföretags sida som jag angivit?

På vilket sätt ämnar arbetsmarknadsministern öka möjligheterna för handikappade – i förhållande till helt friska – att få anställning inom Samhällsföretag?

1980/81:235 av *Åke Wictorsson* (s) till budgetministern om åtgärder för att underlätta uthyrning av fritidsstugor:

En levande skärgård förutsätter ett lokalt livskraftigt näringsliv som kan utgöra basen för turism och friluftsliv i de attraktiva skärgårdsområdena i vårt land. Den nya fastighetstaxeringen innebär i kombination med gällande regler för förmögenhetsberäkning att taxeringen av uthyrningsstugor får som

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

Meddelande om
frågor

Nr 66

Fredagen den
23 januari 1981

*Meddelande om
frågor*

följd att en fastighetsägare kan tvingas att höja sin hyra från 800 till 7 000 kr. per år för att kunna betala den ökade förmögenhetsskatten. En sådan hyresökning kommer att slå ut uthyrningsstugorna från marknaden. Samhället har stimulerat skärgårdsborna att satsa på byggandet av uthyrningsstugor som ett alternativ till en privatiserad, enskild fritidsbebyggelse. Det är angeläget att denna verksamhet kan fortgå och utvecklas.

Mot denna bakgrund hemställer jag om rätt att till budgetministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser budgetministern vidta för att inte nuvarande taxeringsregler skall förhindra en utbyggnad av verksamheten med uthyrningsstugor?

13 § Kammaren åtskildes kl. 11.41.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Anne-Vera Hellerstedt